Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Storch, Mathias.; oversat af Knud Rasmussen.
Titel | Title:	En Grønlænders Drøm
Alternativ titel | Alternative title:	Singnagtuga.
Udgivet år og sted | Publication time and place:	København ; Kristiania : Gyldendal, 1915
Fysiske størrelse | Physical extent:	XVIII, 142 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130017405994

MATHIAS STORCH

EN GRØNLÆNDERS DRØM

OVERSAT AF

KNUD RASMUSSEN

1916. L1744

GYLDENDALSKE BOGHANDEL - NORDISK FORLAG - KØBENHAVN OG KRISTIANIA
MDCCCCXV

MATHIAS STORCH

EN GRØNLÆNDERS DRØM

MATHIAS STORCH

EN GRØNLÆNDERS DRØM

OVERSAT AF

KNUD RASMUSSEN

GYLDENDALSKE BOGHANDEL - NORDISK FORLAG - KJØBENHAVN OG KRISTIANIA
MDCCCCXV

KJØBENHAVN — FORLAGSTRYKKERIET

I Efteraaret 1908 blev der stiftet et Selskab, hvis Formaal var at udsende Bøger til Grønlænderne.

Paa Crund af Grønlændernes ret ringe Kendskab til det danske Sprog har Selskabet hidtil kun udsendt Bøger skrevne i det grønlandske Sprog, men efterhaanden som det danske Sprog vinder større Indpas blandt den grønlandske Befolkning, er det Meningen ogsaa at opsende danske Bøger.

Selskabet, hvis Medlemmer baade er Danske og Grønlændere, har hidtil kun været i Stand til at udsende én Bog om Aaret. Det vilde imidlertid fremme dets Formaal at udsende et Slags Maanedsskrift i de seks Sommermaaneder, hvor Moderlandet staar i Skibsforbindelse med Grønland; men dette er kun muligt, hvis Medlemsantallet forøges, hvorfor vi henstiller til denne lille Bogs Læsere at indmelde sig i Selskabet med et aarligt Kontingent af mindst 5 Kr. Indmeldelse sker til

Kassereren. Dr. phil A. Krogh, Ny Vestergade 11, København B.

Det bemærkes, at Kultusministeriet har vist Foretagendet sin Interesse ved at yde Selskabet en aarlig Understøttelse af 300 Kr.

København, Sept. 1915.

FORRETNINGSUDVALGET FOR
GRØNLANDSK LITERATURSELSKAB.

Ingeniør M. IB NYBOE,
Formand.

Dr. phil. A. KROGH,
Kasserer.

Lektor CHR. RASMUSSEN,
Literær Raadgiver.

Denne Bog, hvis grønlandske Titel er: Singnagtugaq: „En Drøm“, er i dette Aar udgivet af „Det grønlandske Literatur-Selskab“ og allerede spredt blandt Læsere over hele den grønlandske Kyst.

Det er, saavidt mig bekendt, den første originale Fortælling, der nogensinde er skrevet af en indfødt i det eskimoiske Sprog, og da jeg under Læsningen af den fandt, at den mulig ogsaa kunde have Interesse for Folk, der ikke selv var det grønlandske Sprog mægtig, har jeg hermed gennem en Oversættelse søgt at gøre den tilgængelig for den danske Læsekreds.

Det forekom mig, at den lille Bog derved fik en dobbelt Mission, idet den, foruden at give Forfatterens Landsmænd et nyttigt Kig gennem egne Vinduer, ogsaa kunde belære Danske, der fulgte med Udviklingen i dette vort store nordiske Biland, om et og andet fra en alvorlig og indsigtsfuld Førstehaand.

Men forinden Bogen overgives til Offentligheden, vil det være paa sin Plads at sige et Par Ord om det Literatur-Selskab, Bogen skylder sin Fremkomst.

For de gamle Eskimoer, der endnu for et Par Aarhundreder siden levede deres eget beundringsværdige Liv uden fremmed Indblanding, var den eneste Form for Underholdning de Sagn og Myter, der fortaltes i de lange Vinteraftener af særlige Fortællere, mest gamle udslidte Mænd og Kvinder, som gennem denne Evne gjorde sig særlig skattede blandt deres Bopladsfæller. Denne Form for Traditions-Historie, der gik fra Slægt til Slægt, har i høj Grad været med til at underbygge den nationale Selvbevidsthed, uden hvilken intet Folk har nogen Eksistensberettigelse.

Men da den hvide Mand kom, og med ham en ny og blændende Kultur, maatte det nødvendigvis ske, at alle disse Sagn ikke længer kunde tilfredsstille som eneste Underholdningsstof. Da søgte de forskellige Civilisatorer, mest Missionærer, at imødekomme denne Trang til noget nyt gennem Oversættelse af forskelligt Læsestof, som forstaaeligt blev modtaget med stor Begejstring af de indfødte, paa sam-

me Tid som Evnen til at læse blev mere og mere almindelig.

Disse Oversættelser bestod for det meste af Brudstykker af den hellige Skrift, Prædiken-Samlinger og Skolebøger, og var saaledes af ret ensidig Art. Og saasnart andet end rent religiøst Stof skulde vælges, arbejdedes der desværre uden Plan og Sammenhæng, og Emnevalget kunde da ofte være ret forbløffende for den, der havde den Opfattelse, at Læsningen skulde have Stoffets Tilegnelse som Maal.

Hvad siger man f. Eks. til en Oversættelse af Wielands „Oberon“ eller Ingemanns „En Røst i Ørkenen“!

Selv ejer jeg en Samling gamle Viser, „Ilerqorsûtit“, der er udgivne i Aaret 1832; her findes Lejlighedssange i Anledning af levende og døde Kongers Fødselsdage, eller Digte som: „Min Søn, om du vil i Verden frem, saa buk“. Samlingen ender med kaade Drikkeviser som f. Eks.: „Druen vokser paa vor Klode“, hvilket kunde synes en Smule raffineret for et Folk, man forbyder enhver Adgang til Spiritus. Men saaledes handlede man altsaa i bedste Hensigt i de Tider. — —

Man kan derfor forstaa, at da den grønlandske Avis „Atuagagdliutit“ i 1860 starte-

des af den berømte Forsker og Embedsmand i Grønland, Dr. phil. H. Rink, hilstes dens Fremkomst med Begejstring.

Redaktionen har straks fra Begyndelsen af været i Hænderne paa den dygtige og i mange Henseender ejendommeligt begavede grønlandske Bogtrykker, Lars Møller, der endnu er Redaktør.

Og naar Grønlænderne siden hen, trods alt det fremmede, der kom til dem, ikke helt lod sig blænde og sluge af det nye, der imponerede dem, skyldes det ikke mindst Dr. Rinks Fremsyn. Thi allerede dengang, hvor Parolen ellers gik ud paa at arbejde sig ud af det eskimoiske, gav han den grønlandske Læse- og Skrivelyst en national Basis gennem Udgivelsen af en af Grønlændere skreven Avis over grønlandske Emner og Interesser!

Men Atuagagdliutit, som kun udkommer én Gang om Maaneden og som — paa Grund af de vanskelige Kommunikationsforhold — for de fleste Pladsers Vedkommende kun kan komme som Aarsskrift, er ikke længer i Stand til at tilfredsstille det grønlandske Krav paa Læsestof; thi man er der i Landet omsider naaet til det Udviklingsstadium, at man vil have „noget mere end sin Avis“.

Her var derfor absolut et taknemligt og betydningsfuldt Omraade at slaa ned paa for Folk, der vil være med til at løse de Forpligtelser, som altid paahviler en Nation, der paatager sig Moderansvaret over for et primitivt Jagtfolks Opdragelse under nye Former.

Der gives da heller intet, der vil have saadanne Betingelser for at virke for en Højnelse af det grønlandske Samfund, som gode Bøger, der vælges med maalbevidst Tendens.

Og her ligger da den Opgave, som det vil falde i „det grønlandske Literaturselskabs" Lod at give sig i Kast med; en Opgave, der bør have vidt Sigte paa det Grønland, der engang skal komme. Og Maaden, hvorpaa den løses, vil forhaabentlig engang komme til at staa som et Vidnesbyrd om, at vort lille Land i Tide har været sig sit Ansvar bevidst som Kolonisator og har gjort sin Pligt.

Som nogenlunde hjemme i grønlandske Forhold tør jeg vel derfor nok sige, at dette Literaturselskab har set Dagens Lys netop paa et Tidspunkt, hvor man havde Brug for det.

Thi man kan i Virkeligheden under de sidste Aar i Grønland tale om en aandelig Vækkelse, der baade er ejendommelig og forbavsende, og vi Danske, der gennem et Par Aar-

hundreder har nedlagt et stort Arbejde blandt Befolkningen, har Lov til heri at se et Udtryk for, at mange alvorlige og dygtige Mænds Indsats her ikke har været forgæves.

Hvert Slægtled gør sit Arbejde, og det næste, der bygger videre paa Resultaterne, kommer et Skridt videre. Saaledes udfører det gamle sin Mission og afløses af noget nyt og bedre.

Der findes nu i Stedet for den omtalte ilerqorsûtit et Par andre udmærkede Sangbøger, der er udgivne ved Godthaab. En ikke uvæsentlig Del af disse Sange er skrevne af unge Grønlændere over grønlandske Emner og Stemninger, og selv om Oversættelserne endnu har Overtaget over de originale Produktioner, ser man dog med Glæde, at den nationale Tone, der gaar gennem Sangene, er ægte saavel gennem Udtryk som i Begejstring. Der synges om Livet i Fjældene og paa Havet paa en saadan Maade, at man virkelig føler sig Ansigt til Ansigt med en ny groende Evne.

Som et morsomt Eksempel paa, hvorledes det at give sine Tanker Udtryk i Vers er noget, der ogsaa deroppe har sine Dyrkere, kan følgende anføres:

En indfødt Lærer i Sydgrønland kunde ikke rigtig faa sine Elever interesserede for visse

tørre Fakta i Geografien, hvorfor han resolut omskrev de vanskelige Steder i muntre Vers, som i livlig Form gengav alt, hvad der skulde læres. Tanken slog an. Børnene tog fat med helt ny Arbejdsglæde, og siden den Dag var der ikke længer noget saa kedeligt i Geografien, at de jo ikke med Lethed tilegnede sig det.

Men det er ikke alene paa Literaturens Omraade, at der er en vaagnende Forstaaelse, som giver friske og nye Kontingenter.

Saaledes har en ung Grønlænder drevet det saa vidt som Musiker og Komponist, at en kendt Kapelmester, der har faaet nogle af hans Kompositioner tilsendt, ikke anser det for udelukket, at disse ved Lejlighed vil komme frem ved en københavnsk Koncert; og en anden, der er adopteret af en dansk Familie, er for Tiden Elev paa Statens Musikkonservatorium.

Ogsaa den bildende Kunst har sine Dyrkere; adskillige Landet over har aabenbaret ikke helt almindelige Evner til at gengive Indtryk og Iagttagelser i Linier og Farver, og en enkelt af disse har vist saa afgjort kunstneriske Anlæg, at der er Mulighed for, at han kan komme til at søge Uddannelse ved vort Kunstakademi.

Men saadanne Skud af nye Evner, der fremstaar som Resultater af det danske Kolonisationsarbejde, maa af mange Grunde behandles med yderste Varsomhed.

Det er selvfølgeligt, at det her altid er de danske Blandinger, der er de banebrydende blandt deres Landsmænd, og saadanne Kulturskud maa naturligvis mødes, ikke blot med forstaaende Nænsomhed, men ogsaa med vaagen Kritik; thi foreløbig staar de jo ofte som Typen paa dem, der har forstaaet at tilegne sig det fremmede uden endnu rigtig at have Kræfter til at hævde deres Originalitet under de fremmede Former.

Vi har under alle Omstændigheder i vore Dage Glæden af at se de første Blomster skyde frem. Men dermed følger ogsaa Forpligtelserne. Thi vel maa man være strengt paa Post overfor det forlorne og paaklistrede; men sandelig, om man ikke ogsaa maa være varsom overfor alt det, der gror op med den indre Forvandlings Berettigelse og Evnernes *og Ærlighedens Ret.*

— — — —

Mathias Storch er født ved et lille Udsted i Nordgrønland, og for den, som kender de

overordentlig primitive Forhold, under hvilke han blev opdraget som Barn, er det ejendommeligt at se, at han senere hen i Livet kom til at gøre en saa usædvanlig Karrière udelukkende i Kraft af sin intelligente og oprindelige Tilegnelsesevne.

Hans Fader var Sælfanger, og den Horizont, som maatte være den afgørende for ham under hele hans Opvækst, var i et og alt den eskimoiske.

Efter sin Konfirmation blev han hurtigt opdaget af en Præst, der foranledigede, at han kom ned til Seminariet i Godthaab, hvor han gennemgik Skolen og tog Eksamen. Siden har han under et fleraarigt Ophold i Kjøbenhavn faaet en Videreuddanelse, som for nylig resulterede i, at han blev ordineret til Præst for sine Landsmænd.

Han er en Mand med megen Selvtillid og en vis medfødt Myndighed, der giver ham gode Muligheder for at kunne gøre et betydeligt Arbejde i Grønland.

Naar nu hans Bog overgives til den danske Offentlighed, vil det være billigt at advare mod at gaa til Læsningen af den i den Tro, at man her skal finde noget afgæret og færdigt eller noget i Form og Tilrettelæggelse

ganske dadelløst; thi da vilde man stille for store og uberettigede Fordringer til en grønlandsk Autor. Intet Øjeblik maa man glemme, at den aldrig har været beregnet paa danske Læsere; men netop herigennem faar den, samtidig med sine Svagheder, sin store kulturelle Interesse som et Kig bag Kulisserne af Livet i Grønland.

Den virker som et friskt Udsnit af Livet deroppe og vil derfor lære Læseren mere om Grønlænderne end mange veltalende og mere behændigt skrevne Andenhaandsskildringer.

Han har i Virkeligheden indenfor en Ramme af dagligdags og specielle Begivenheder givet os en hel lille grønlandsk Sociologi, og det mærkes helt igennem tydeligt paa Tendensen, at det ikke blot har været Hensigten at underholde, men lige saa meget at belære og at henlede Landsmænds Opmærksomhed paa visse humaniora; deraf en ofte ejendommeligt virkende rationalistisk Understrøm.

Den Alvor og Selvstændighedstrang, der gaar gennem hele Skildringen, kommer forhaabentlig ogsaa til at rokke en Smule ved alle de Paastande, der gennem Tiderne har været oppe om, at Grønlænderne ingen Udviklingsmuligheder besad.

Med en Respektløshed, der virker velgørende som Tilgift til en Del ufordøjet Romansentimentalitet, slaas her løs paa alt det i hans Land, som han anser for misforstaaet og vrangt. Og han gør det uden Spor af Personsanseelse, hvad der forsoner noget med den ofte bitre og bidske Tone, der anslaas. Han skaaner ingen, hvad enten det er Danske eller Grønlændere!

Vi staar saaledes med denne Bog overfor et kulturelt Gennembrud, vi maa bøje os for.

Nu staar det til os, der gennem vor Paavirkning har ført dem ind paa helt nye Veje, med fremmede Krav til Livet, at forsøge paa at retlede en Udvikling, der kan sætte saadanne Skud, at Resultatet bliver noget mere end et upersonligt Knæfald for det fremmede, paa Bekostning af den nationale Oprindelighed.

Det er sandt, at de gamle eskimoiske Traditioner, Myter og Digtninge nu anses for forældede og utilfredsstillende; det bærende Dogme om, at alt dette naive, men stærke og urfriske, var et Udtryk for Folkets højeste Visdom, er bleven omstødt som noget barnligt, barnagtigt, der hører en anden Tid til. Men idet vi fører dem ud af deres eget og ind i en fremmed Kultur, maa vi derfor ikke

glemme at værne om deres Kærlighed til det gamle, selv om det paa adskillige Omraader hører Fortiden til.

Thi et Folk maa ikke rives ud af sin Historie og sin første Udviklings Milieu.

Mennesker er ikke som Mønter, der rent haandværksmæssigt kan smeltes og støbes om til nye af samme Værdi.

KNUD RASMUSSEN

EN GRØNLÆNDERS DRØM

PAA BESØG VED KOLONIEN

En Flok Børn i Konfirmationsaldren leger i Nærheden af de Danskes store Huse. Iblandt dem er Kolonibestyrerens og Præstens to Drenge, og man ser straks paa de legendes Ansigter, at der er kommen en Kurre paa Traaden.

„Vi vil lege for os selv, og ikke sammen med de elendige Bopladsdrenge[1]“! raaber Hans i Vrede.

Hans var en Søn af Kivfaken[2] Samuel og dyrkede Kolonibestyrerens og Præstens Sønner som to Afguder; det var hans Søster Regine aldrig glad ved, fordi han i sin Iver efter at løbe i Hælene paa de danske Drenge ikke vilde lege med hende.

Bopladsdrengene blev efterhaanden op-

hidsede over Skældsordene, og tilsidst raabte Søren:

„Lad os nu se, om I ogsaa skælder os ud for elendige Bopladsfolk, naar I næste Gang skal til at handle om de Ting, som vi har og som I ikke kan skaffe! Man blev helt flov ved at se, hvordan jeres Familier opførte sig i Dag ved vor Ankomst[3], især din Moder, Hans.“

„Jeg slaar dig ihjel!“ skreg Hans og fór hen imod ham med løftet Haand.

„Hvis du slaar mig ihjel, saa slaar jeg ogsaa dig ihjel!“ svarede Søren.

„Ja, lad os give ham en ordentlig Omgang Kløe!“ raabte Silas.

„Jeg skal ogsaa nok hjælpe jer!“

Det var Pavia, som kom til, og han greb Kolonibestyrerens Dreng, der var rykket frem for at forsvare Hans, i Nakken og smed ham henad Jorden; og idet han derpaa vendte sig mod Hans, sagde han:

„Hvis du siger det een Gang til, skal du faa, hvad der tilkommer dig!“

„Nej, nu skal *du* faa, hvad der tilkommer dig!“ var der i det samme en, der raabte, og da Pavia vendte sig om, stod Kivfaken Samuel lige bagved ham og langede ham en smældende Lussing.

Og alle de sølle Bopladsdrenge fik deres Endestykker ordentlig varmede og blev jaget hjem.

Pavia vendte sig dog et Øjeblik trodsig mod Kolonibørnene, men var nær faldet af Forfjamskelse, da han i det samme fik Øje paa Regine, der stod og saa paa ham; hun havde næsten Taarer i Øjnene, saa ondt havde hun af de flygtende Drenge, hun saa gerne vilde have leget med. Pavia maatte gøre Vold paa sig selv for at komme afsted, løb efter sine Kammerater og naaede snart deres Telt.

De havde et Telt af Stout, syet paa samme Maade som de Danskes. Simon var ganske vist ikke rigtig tilfreds med det, fordi Lyset gjorde saa ondt i Øjnene om Morgenen; han var i det hele paa

Gammelmands Maner altid misfornøjet med, at de ikke havde et rigtigt grønlandsk Telt med to Lag Skind ovenpaa hinanden; men naar han saa Folk, der havde syet sig Telt af gamle, udslidte Konebaadsskind, plejede han dog altid at sige:

„Dette skammer jeg mig ved at kalde et Grønlændertelt; nej, saa hellere da et Telt af Stout, der dog altid har den Fordel, at det kun tager lidt Plads op i Bagagen!“

I Teltet boede Jakob og hans Kone Karen, og saa var der deres Sønner Søren og Josef, og Jakobs Fader Simon og endelig Plejesønnen Silas. Teltet tilhørte Jakob, men sammen med dem boede desuden Moses, hans Kone Sabine og Sønnen Pavia, det eneste Barn de havde tilbage, da hans Søskende var døde.

Pavia havde et vanskeligt Sind og kunde godt engang imellem være ulydig; naar der var noget, han *vilde*, kunde man aldrig faa ham fra det, og det var vel Grunden

til, at han som Dreng ikke lignede andre Drenge. Han var et godt Hoved, spurgte altid klogt og kunde sommetider sidde hen ganske stille i Tanker; derfor blev han ofte beskyldt for at være gammelklog.

Hans Fader Moses var bleven kajak-svimmel[4], og da han som Følge heraf ikke længer kunde skaffe Skind nok til sin Konebaad, havde han solgt den. To Somre i Træk havde han maattet holde sig hjemme fra al Kajakfangst, men havde saa endelig denne Gang kunnet tage med Jakob og hans Familie paa deres Fangstrejse; de havde nu lagt Hjemvejen over Kolonien Augpilagtoq.

Børnene havde glædet sig meget til dette Besøg ved Kolonien, og de havde været meget spændt paa at se de mange store Huse og alt det andet, som gamle Simon havde fortalt dem om. Det var gaaet saa godt altsammen til at begynde med, men nu sad de der saa frygtelig flove og skuffede og krøb sammen i Teltet; og i Virkelig-

heden var det Simons Skyld, at det var gaaet dem saa galt med Kolonibørnene.

Der var nemlig sket følgende: En Morgen, da han var vaagnet i særlig godt Humør, havde han underholdt dem med glade Minder, fra den Tid han var Forstander,[5] og navnlig da om, hvorledes Kolonibestyreren kunde blive overstrømmende venlig, naar man blot roste ham lidt, og især da hvis man kunde sige paa Dansk, at han var en god Bestyrer. Men idet han huskede fejl af de Brokker Dansk, han kunde, havde han lært Børnene, at de skulde sige „daarlig Bestyrer", naar de rigtig vilde sige en Behagelighed. Og ganske uvidende om sin Fejltagelse havde han tilføjet: „Og det kan I saamænd ogsaa godt sige til Kolonibestyrerens Børn, for de vil altid blive glade, naar I siger paa Dansk, at deres Fader er en „daarlig Kolonibestyrer"."

Det var dette, Pavia og hans Kammerater havde forsøgt paa at sige til de smaa

danske Drenge, med det Resultat, at de havde vakt deres Vrede; og nu sad de i Teltet og led under Følgerne af Misforstaaelsen. Pavia var den, der tog sig Sagen mest nær, og den Lussing, han havde faaet, blev ved med at brænde ham paa Kinden. Hans Kammerater derimod glemte snart, at det sved lidt i deres Bagdel, da de gamle for at trøste dem stak noget af det velsmagende Kolonibrød til dem. Kun engang imellem skævede de bebrejdende og uden Ord til gamle Simon.

Pavia alene kunde stadig ikke glemme, hvad der var sket, skønt de andre allerede forlængst tænkte paa helt andre Ting, og saa snart hans Fader var kommen hjem og efter sit Maaltid var gaaet udenfor Teltet, løb han efter ham og begyndte at klynke og beklage sig for ham.

„Pavia, har jeg ikke sagt dig, at du skal lade være med at sladre, men kun fortælle mig om, hvad godt du har mødt ude?“ svarede Faderen.

„Ja, det ved jeg godt,“ svarede Pavia og holdt op med at græde; „der var bare en Ting, jeg gerne vilde spørge dig om.“

„Naa, og hvad er saa det?“

„Hvorfor er Husene her bedre end Husene ved vor Boplads, og hvorfor kalder de os for „de sølle Bopladsdrenge“? Hvor kan det være, at de regner sig selv for bedre end os?“

Faderen svarede ham ikke, men strøg ham blot hen over Kinden. Netop det, som Drengen nu spurgte ham om, havde han tit tænkt over; men da han syntes, at det ikke var noget for en Dreng at beskæftige sig med, svarede han blot:

„Aa, du skal ikke bryde dig om det, selv om de siger saadan noget til dig“. Og saa gik han ned til sin Kajak.

Pavia gik en Tur op mellem Fjældene. Det var dejligt Vejr, og da det var hen paa Efteraaret og Himlen var skarp og klar, kunde man allerede begynde at skimte Stjernerne, der kom som friske Bud

om den nye Aarstid[6]. Det var ganske stille, og Fjældene spejlede deres mørke Omrids i det blanke Vand. Kun nu og da krustes Fladen, naar en lille Terne eller en Tatterat slog ned efter en Fisk. Men langt borte fra kunde man dog høre Dønningens Slag mod Kysterne, et sagte Brus, der afvekslende kom og svandt.

Folkene fra Augpilagtoq nød Vejret og Skønheden; de vilde tage alt med af den dejlige Sommer. Man hørte Summen af Stemmer, og Ilden fra Kogebaalene ved Husene spillede i røde Farver mod Mørket; alt indbød til Glæde.

Men intet kunde gøre Pavia glad. Han gik omkring og tænkte paa alt det, han havde set ved Kolonien. Hvorfor er Husene her bedre og smukkere? Hvad betaler de alt det Træ med, som de bygger dem af? Hvorfor kan vi ikke have det lige saa fint og godt hos os?

Lige saa snart han havde sat sine Ben paa Land, havde han hørt Kolonifolkene

snakke haanende om dem, der kom ude fra Bopladserne, og han havde lagt Mærke til, at der var bleven let ad dem. Og lige saa snart Uenigheden med Børnene i Dag var opstaaet, havde man straks skældt dem ud for „elendige Bopladsdrenge“. Alt det var ikke, som det skulde være.

Saaledes gik han omkring, uden at der kunde falde Fred over ham, fordi han ikke kunde give sig selv Svar paa de Spørgsmaal, han stillede sig:

Hvorfor er vi fattigere, skønt vi fanger bedre? Hvorfor haaner de os?

Han vilde græde, men kunde ikke faa nogen Lyd frem; hans Øjne stod aabne uden Taarer, og det var, som om alt det, han saa omkring sig, hviskede det ene haanende Ord: elendige Bopladsdrenge!

Hvis de ældre havde set denne Dreng, vilde de blot have let ham ud, thi hvem gider tænke til Bunds i alvorlige Spørgsmaal?

Tilsidst gav han sig selv et ubrødeligt

Løfte: Naar jeg bliver voksen, vil jeg trænge til Bunds i dette, og saa skal ingen faa Lov til at haane mig som i Dag!

Og derpaa gik han hjem og lagde sig til at sove.

— — — — —

Dagen efter lod Præsten holde Eksamen paa Skolen, og Bopladsbørnene var med. Pavia var meget ængstelig ved Tanken derom, for det var første Gang, han skulde læse sammen med Kolonibørn. Læsning var han ganske vist ikke bange for, men han havde aldrig lært at skrive og regne, og det pinte ham. Det viste sig imidlertid, at Præsten bare vilde holde Katekisation, og herunder forbavsede Pavia ham ofte ved sine kloge Svar; han svarede langt mere modent end Kolonibørnene. Og efter Skoletid gav saa Præsten alle Bopladsbørnene Figner, fordi de havde vist sig saa dygtige.

Denne Præst havde ofte tænkt over, at

om Grønlænderne fik en ordentlig Undervisning, vilde de ogsaa kunne blive i Stand til at tilegne sig de samme Ting som andre Folk, og først da blev de i Stand til at drage den fulde Fordel af de Muligheder, deres Land bød dem. En saadan Udvikling udmalede han sig ofte, og det var hans Maal gennem alvorligt Arbejde engang at naa dertil; men i Gerning lod han det trække ud, og da han aldrig var rigtig sammen med Grønlænderne, kunde han heller ikke tjene deres Sag med hele sit Liv som Indsats — ikke mindst fordi der ofte opstod Uoverensstemmelser mellem ham og Befolkningen.

Da Skolen var endt, blev der raabt: „Baad med Flag paa“![7] Og nu kan det nok være, at Pavia og hans Kammerater begyndte at føle sig overvældede af alt det, der skete ved en Koloni.

Der var flere Danske mellem de besøgende. Først var der Lægen, i hvis Baad de kom; han havde et Par Gæster med

sig, og saa var der en tilrejsende Videnskabsmand, der havde slaaet Følge med dem.

Efter at de var komne i Land og var gaaet op til de Danske paa Stedet, var der en af Grønlænderne, der sagde:

„Saa, nu har vi atter en af disse lærde Ekspeditionsmænd, der kun er kommen herop for at smide om sig med Penge.“

„Det skulde ikke undre mig, om han var udsendt for Penge, som egentlig skulde være kommen os til Gode. Og naar han saa kommer hjem til Danmark igen, er hele Resultatet kun en Bunke løgnagtige Skriverier om os Grønlændere.“ Det var Aron, som engang havde været Forstander, der sagde dette.

„Hvad er det i Grunden for Penge, vi ofte hører tale om, der skulde være henlagt som et Fond for Grønland?“ spurgte nu en af Fangerne.

„Ja, der findes jo et grønlandsk Fond, som staar til Disposition for Indenrigs-

ministeren til gavnlige Foranstaltninger for vort Land, paa samme Maade som vi har Inspektorats- og Kolonikasser heroppe.“ Aron var rigtig glad ved at faa Lejlighed til at kramme sin Viden ud.

Og nu begyndte hele Forsamlingen at snakke om disse Penges Anvendelse. Nogle ønskede, at der skulde gives dem Oplysning om, hvortil Pengene blev brugt; andre derimod fandt det bedst, at man fik hele Summen udbetalt og købte Rugbrød for dem; og endelig var der dem, der hævdede, at de Danske vist paa mange Punkter narrede Grønlænderne for deres Penge. Tilsidst tog Kateketen til Orde:

„Det sømmer sig kun lidet, at vi paa denne Maade lader Skældsord regne ned over de Danske; de vil os jo dog ikke noget ondt. Hvad betyder vor Uvidenhed med Hensyn til disse Penge? Hvad andet end, at vi heller ikke selv vilde være i Stand til at forvalte dem? Men saa længe vi ikke kan det, vil vi heller ingen Frem-

skridt kunne gøre, og derfor er større Oplysning det eneste, vi maa ønske os."

„De Grønlændere, som faar lært sig Dansk og som ved Hjælp heraf bliver i Stand til at mænge sig med dem, er kun til Skade for deres Landsmænd heroppe."

Næppe havde Aron sagt dette, før Kateketen svarede:

„Forklar mig, paa hvilke Punkter jeg skader mine Landsmænd! Det eneste, jeg vil, er: Enighed mellem Grønlændere og Danske, og Samarbejde uden gensidig Mistænkeliggørelse!"

Det var første Gang, man hørte den gamle Kateket tale saa strengt, og der var ingen, der svarede. Der havde ofte været Tale om, at han skadede sine Landsmænd overfor de Danske, men da han nu selv direkte spurgte: Forklar, hvori den Skade bestaar!, var der ingen, der kunde svare. Og derefter gav man sig til at tale om ligegyldige Ting og gik saa hver til sit.

Den Aften var der Selskab hos Kolonibestyreren, og man fik at vide gennem Tjenerinden, at det var endt med stort Skænderi. Saa hidsig havde Videnskabsmanden været, at Lægen Gang paa Gang havde vrænget ad ham ved at puste sine Kinder ud. Men alle Kolonigrønlænderne drøftede som sædvanlig ivrigt alt det, der her gennem Sladder var sivet ud til dem, og her er noget af, hvad de havde hørt:

Præsten var bleven tavs og forstemt; da Baadstyreren om Morgenen skulde op at vække Lægen, havde han overrasket denne i at snakke i Søvne under megen Ophidselse; og endelig var Kolonibestyreren bleven sat saa grundigt til Vægs, at han ikke havde haft Svar paa rede Haand, men havde maatte nøjes med at ryste sin vældige Vom.

Men medens Folk saaledes gik og var optagne af den Slags intetsigende Skvalder, havde Pavia sit at tænke paa; særlig havde Kateketens Ord gjort et stærkt Ind-

tryk paa ham. Han havde nemlig ikke vidst, at der ikke herskede den bedste Forstaaelse mellem de ældre Grønlændere og de Danske; derom havde han aldrig hørt paa sin Boplads. Og disse Penge, der var bleven talt om? Maaske var det dem, der skulde hjælpe til at gøre deres Huse bedre. Og hvori kunde det vel ligge, at der kunde være Misfornøjelse med de Danske, skønt de jo dog intet ondt vilde gøre?

Men saa kom han til at tænke paa det, Kateketen havde sagt: „Det er, fordi vi ikke forstaar hinanden"; og se, det var jo netop en Misforstaaelse, der havde været Skyld i, at de i Gaar var komne op at slaas med de danske Drenge. Men det vilde der jo kunne bødes paa, naar de fik lært noget mere....

Saadanne Tanker kom og gik gennem Pavias Hoved, og han tænkte meget over, i hvor høj Grad alt det, han havde set

og hørt ved Kolonien, burde være anderledes — men hvorledes?

Dagen efter de danske Gæsters Ankomst rejste Jakob og hans Familie tilbage til deres Boplads.

EN SKOLEDAG VED BOPLADSEN

Der var kun ganske faa Huse ved Bopladsen Manîtsoq, og saa godt kendte Folk hinanden, at det var, som om de kunde se hinandens Tanker. Naar en eller anden af Fangerne blot havde talt til sine Kammerater om, hvor han kunde have Lyst til at tage hen, saa var allerede den næste Dag en af de andre kommen ham i Forkøbet paa et af de Steder, hvor man bedst kunde vente at træffe Vildt. Hertil kom, at Fangstpladserne paa Tider af Aaret var uden Sødyrstræk og næsten uden Fangstdyr.

Til stor Skade for Bopladsen var der bleven anlagt en Fangstplads et Stykke uden for Manîtsoq, og Sælerne, som saa-

ledes stadig havde Færten af Mennesker, blev derfor sjældnere og sjældnere.

Men der var hyggeligt og smukt ved Bopladsen; blot der havde været flere Mennesker. Kom man rejsende sydfra og fik Bopladsfjældet i Sigte, saaledes som det kunde tone mod Horisonten som en mægtig firkantet Kolos, saa kunde det drage en til sig med en sær Magt. Men desværre blev der stadig færre og færre Fangere, der vilde have Land her; det var noget, der kunde ligge som en Sorg over gamle Simons Sind, og han kunde tit lade Bekymringen herover vokse sig stor som noget tungt, der lagde sig over hans Liv.

Jakob og hans Familie boede ogsaa ved Manîtsoq og levede der som en Rest af de gode gamle Fangere, og umiddelbart efter deres Hjemkomst fra Kolonien flyttede de ind i deres Vinterhus; det samme gjorde Moses og hans Familie. Gamle Simon kunde her ved sin elskede Boplads ofte være i et ypperligt Lune, især naar han drak

sin Kaffe oven paa et godt Maaltid Sælkød; saa kunde det hænde, at han gav sig til at fortælle Sagn saa længe og saa ypperligt, at Tilhørerne faldt i Søvn omkring ham[8]; saa fortalte han Historien om Kagsagssuk, den forældreløse, der blev til en Kæmpe blandt sine Landsmænd; Pukitsulik, Fangeren, der kom til Rigdom ved hollandske Handelsskibe; Aqissiaqs Sønnesøn, der kunde løbe om Kap med flyvende Ryper; eller den store „Sortsides“ Søn, der, naar han blev forfulgt af sine Fjender, kunde skabe sig om til en Sæl — og mange andre af disse gamle Fortællinger, som ikke synes at have Ende.

Det var paa den Tid, da Børnene var begyndt at gaa i Skole; og da der ikke fandtes nogen Skolebygning,[9] maatte dette foregaa i et almindeligt Hus. Deres Lærer hed Eli, en Mand, der ingen Uddannelse havde faaet, og gamle Simon, der ofte havde en skarp Tunge, kaldte ham som Regel for „den umulige“. Dette Aar, der

her er Tale om, begyndte man Skolen den 20. September, og det var første Gang, at det nogen Sinde var sket saa tidligt. Da der den Dag blev kaldt til Skole, kom Simon som sædvanlig med en lille Ondskabsfuldhed, idet han lod falde en Bemærkning om, at det kunde være ganske spændende at se, hvad der vilde gaa for sig den Dag.

Allerede ved Indgangen til Skolen foreslog Søren sine Kammerater, at de skulde gøre Grin med Læreren: „Svar ham hen i Vejret, naar han spørger jer."

„Ja, det vil jeg gøre, naar han som sædvanlig vil have os til at sige Lektierne udenad", skyndte Silas sig at svare.

„Jeg har slet ikke læst paa min Lektie," sagde Agnete.

Ganske rigtigt tog nu Skolelæreren fat paa Remserne uden nogen Sinde at vende Blikket mod sine Elever, idet han udelukkende var optaget af at lave sig en ny Harpunspids; og mærkværdigt var det, at Børnene overhovedet kunde lære noget,

naar de havde en saa samvittighedsløs Lærer.

Løjerne mislykkedes for Søren; da det kom til Stykket, kunde han ikke andet end fremsige sin Lektie, saaledes som han skulde; men nu holdt han godt Øje med de andre. Ganske paa samme Maade gik det Silas. Endelig kom Turen til Agnete, der var naaet til Fortællingen om Eli i Bibelhistorien, og nu skete det mærkelige, at Læreren gav sig til at spørge.

„Hvem var Eli?“ spurgte han.

„En stor Lærer, der aldrig blev gammel“, hviskede Søren til Agnete.

„En stor Lærer, der aldrig blev gammel,“ skyndte Agnete sig at svare, og i samme Øjeblik begyndte alle Børnene at fnise.

Læreren havde opdaget, at det var Søren, der havde hvisket det, og begyndte nu at forhøre ham, alt medens Vreden kom op i ham. Og da Børnene blev ved med at fnise, blev han for Alvor vred og

gik hen imod Søren med knyttet Haand. Han langede ud efter ham, men idet Søren hurtigt veg til Side, ramte han i Stedet for Pavia, hvis Næse sprang op at bløde. Læreren blev nu helt ude af sig selv og sprang frem for at gribe fat i Sørens Hoved; men idet denne behændigt smuttede ind mellem Benene paa ham, faldt han med en saadan Voldsomhed mod Sidebriksen, at hans Skulder gik af Led.

I samme Øjeblik raabte man ind ad Vinduet, at Præstens Baad var i Sigte; han kom fra Kolonien paa Visitats. Det var en flov Historie! Alle inde i Huset styrtede ud gennem Husgangen, Børnene under Skrig og Latter, saa de maatte holde sig paa Maven. Kun den stakkels Lærer laa og jamrede sig.

„Naa, sagde jeg det ikke nok, at der vilde ske noget i Dag under Skolegangen, naar den gode Kateket lagde en saadan Nidkærhed for Dagen?“ sagde gamle Simon til Folk, der stimlede sammen for at

tage imod Præsten; og da han hørte, at Skulderen var gaaet af Led, føjede han til: „Hvis han ikke skulde komme sig igen, saa kan jeg jo passende forsøge at afløse ham som Lærer.“

„Er der nogen, der skal giftes?“ spurgte Præsten straks ved Landgangen.

„Ja, det skal jeg!“ sagde gamle Simon, der som sædvanlig skulde gøre Kommers. For en Gang Skyld fortrød han dog, hvad han havde sagt, men heldigvis havde Præsten slet ikke hørt det.

Pavia, der havde Næseblod, havde ikke kunnet følge med sine Kammerater, da de løb ud, og saaledes var han bleven ganske alene med Læreren, der var ude af sig selv af Raseri. Alle Husfællerne var ogsaa løbet deres Vej, idet de halvvejs var flygtede for Latter, saa det kan nok være, at Skolelæreren og Pavia fik travlt. Endelig langt om længe kom dog Skulderen i Led, idet Pavia af al Kraft stemte Hovedet mod Skulderbladet;

og saaledes gik det til, at Simon ikke denne Gang fik Embedet som Skolemester.

I Løbet af Dagen fik Præsten udført sine Embedsforretninger, og da Skolelæreren spurgte ham, om han ikke skulde have en lille Opmuntrings-Ducør for sin Flid og Ihærdighed i Embedet, saa endte det da ogsaa med, at han gav ham lidt. Men man maa vel ogsaa sige, at det var med god Grund, at denne Lærer fik en Ducør, thi han trængte sandelig til at opmuntres til lidt mere Flid. Kun Skade, at man ikke fik set hans Liste over Aarets Skoledage!

GAMLE SIMON

Nogen Tid efter det her skildrede var Pavia gaaet til Fjælds for at se efter sin Fader, der var ude i Kajak, og der mødte han gamle Simon, som den Dag ganske mod Sædvane saa meget bedrøvet ud. Længe sad de ved Siden af hinanden, uden at nogen af dem talte; endelig vendte gamle Simon sig mod Pavia og sagde:

„Hvorfor tror du i Grunden, at jeg holder saa megen Kommers med mine Bopladsfæller og hvem andre, jeg træffer paa?“

„Det ved jeg ikke,“ svarede Pavia forbavset, for det var første Gang, han saa ham i en saadan Sindsstemning.

„Jeg skal forklare dig det, hvis du vil høre paa mig,“ fortsatte gamle Simon. „Der

er ingen Udsigt til, at jeg skal leve ret meget længere.“ Og ved disse Ord stod hans Øjne fulde af Taarer. Efter lang Tavshed fortsatte han saa:

„Naar man bliver gammel, synes alt at forandres; alle Ting kommer til at se anderledes ud, og de Forhold, man maa gøre Indsigelse imod, bliver flere og flere. Hvorfor tror du, at jeg kritiserer vor Lærer her ved Pladsen saa ubarmhjertigt? Det er, fordi han mangler Ansvarsfølelse overfor jer Børn. Jeg har Erfaring for, hvad det vil sige ikke at lære noget i Skolen, og det er min Tro, at al vor Fattigdom bunder i Uvidenhed. Ingen burde forlade vore gode Fangstmetoder, og dog holder man mere og mere op med at øve sig op i vore Færdigheder; det er derfor, at Fangerne ved de større Pladser taber Modet.

Hvorfor tror du, at jeg altid er efter Peters Kone og andre, der ligesom hun vil spille Danske? Det er, fordi de vil give

sig af med Ting, de ikke har Spor af Forstand paa; saa pyntesyge er de, saa slikmundede er de, at de solder op til den Slags Ting, hvad de ellers skulde bruge til deres Gavn. Og dog ler de dem af deres Landsmænd ud, der ikke som de selv har Abens Efterlignelseslyst, og kalder dem for Bopladsudskud.

Her er Omraader, hvor vi trænger til, at alt skal blive anderledes heroppe, og der er ogsaa dem, der gerne gaar i Lag med dette Arbejde. Jeg hørte forleden ved Augpilagtoq, at Assistenten skulde have fortalt, at der blandt de Danske herskede stor Uenighed om vor Fremtid.

Du er en klog Dreng, og derfor taler jeg med dig om den Slags Ting, fordi du maaske engang, naar du bliver Lærer, kan gøre dine Landsmænd til bedre Arbejdere.“

„Men hvorledes skal man da bære sig ad med at forandre de Ting, du her taler om?“ sagde nu Pavia, mest fordi han syntes, at han maatte sige noget, skønt han

ikke rigtig forstod, hvad det var, den gamle mente.

„Jeg har allerede sagt, at Ulykken heroppe ligger i vor Uvidenhed; saa længe vi ikke lærer mere, end vi gør nu, vil vi heller ikke være i Stand til at gaa frem heroppe. Selv de Mennesker iblandt os, der taler om Fremskridt, er jo ikke paa det rene med, hvad det er, de vil! Og naar det hænder, at de engang imellem forsøger paa at tale om, hvad de har hørt om disse Spørgsmaal, saa kommer deres egne Tanker næsten altid i Urede derved. Du er maaske endnu for ung til at forstaa, hvad jeg mener, men det skal du huske, at du engang, naar du bliver moden dertil, skal være en Arbejder blandt dine Landsmænd. Dette er en stor Sag, og Arbejderen vil faa sin Løn.“

Med disse Ord skjulte gamle Simon sit Ansigt i sine Hænder, og han sad endnu ubevægelig, da Pavia fik Øje paa sin Fader og gik ned for at tage imod ham.

Om Aftenen hørte man, at gamle Simon var død af et Hjerteslag, og mange Mennesker savnede siden denne gamle, der altid var munter og fuld af spøgefulde Indfald. Men saa ofte Pavia kom til at tænke paa hans Ord, begyndte hans Hjerte at banke, og han kunde mange Gange føle Sorg over, at den gamle ikke levede længere, saa at han kunde have fortalt ham endnu mere; og foran i sin Lærebog skrev han følgende Sætning:

„Sandelig, dette er en stor Sag, og Arbejderen skal faa sin Løn.“

NAAR FORSØRGEREN BLIVER LÆNGE UDE

Man kan blive saa skrøbelig lille, naar man kun har een Forsørger i Huset, og denne saa bliver borte ud over den Tid, man har ventet.

De Familier, som mister Erhververen paa denne Maade, bliver med eet eneste Slag fattige, selv om de har levet i Velstand forinden. I andre Samfund hænder det ikke saa hyppigt, at de efterladte saaledes bliver fattige, thi der findes ofte Penge, der fortsætter Forsørgelsen; men i vort Land er Fangeren selv at ligne ved Pengene; naar han gaar bort, forsvinder ogsaa disse.

Dette kunde Pavia og hans Familie bittert være kommen til at føle, engang da Moses nær var bleven borte.

En Dag vendte alle Fangerne tilbage allerede ved Middagstid, thi da der var Sværdfisk, som holdt til paa Fangstpladserne, var der intet som helst at jage. Men Moses, fortalte de, var roet alene videre til Folkene ved Qavsiarsuk for at høre, hvad der var paa Færde, siden man stadig hørte dem skyde; og han havde sagt, at han hurtigt vilde vende hjem igen.

Man ventede og ventede, og tilsidst var det sen Aften, og endnu var han ikke kommen. Man blev ængstelig herover, og da han ikke uden Grund kunde blive saa længe borte, bestemte man sig til at ro over til Qavsiarsuk for at høre, hvad der kunde være sket; der var ikke mere end en Mils Vej derover. Pavia tog med, da han allerede dengang havde sin egen Kajak, og han var undervejs meget ængstelig for sin Fader og tænkte bekymret over, hvordan det skulde gaa, om han ganske alene skulde forsørge sin Moder; han var dengang kun 15 Aar.

I alle Lande er det vel Skik og Brug, ligesom hos os, at man besøger en bedrøvet for at dele Sorgen med ham, og det er en Ting, mange er tilbøjelige til at overdrive. Næppe var Kajakerne roet bort for at høre nyt om Moses, før der blev et svært Rykind af Pladsens Kvinder hos hans Kone Sabine; og de kom der endda ikke for at trøste hende, men som det hedder, for at græde sammen med hende.

Selv Peters Kone Sara var ogsaa mødt op, og hun maa vel have haft Taarer i Øjnene, siden hun stadig tørrede dem. Hen mod Nat var der nogle, der gik hjem, andre derimod blev der.

Næste Morgen ganske tidligt vaagnede man der i Huset, og det var ikke svært at se, at Sabine ikke havde sovet den Nat; som andre, der bliver ene, sørgede hun nu over det Tab, hun havde lidt, og den Fattigdom, hun vilde komme til at føle i de Aar, der skulde gaa, før hendes Søn blev voksen.

Straks ved Daggry gik hun til Fjælds sammen med flere andre for at faa Udkig, og alle, som saa hende, maatte ynkes over hende. Og dog var der mange af dem, der fulgte hende, som i Stedet for at trøste kun græd sammen med hende, og det var let at mærke, at deres Jammer ikke var ægte. Det var nu bleven helt lyst; man kunde se langt, og dog var der intet at øjne. Saa var det, at Peters Kone var ubarmhjærtig nok til at sige:

„Ja, der maa vel være sket noget, for ellers var vel de Kajaker, der er ude for at søge efter ham, komne tilbage igen."

Næppe havde hun sagt dette, før man kunde høre nogen hoste udefra, og straks brast det ud af dem: „Hvem kan det være?"

„Det er Moses!" raabte Josef.

Saa snart Moses havde faaet Øje paa den spejdende Klynge, raabte han op:

„Vi har faaet en stor Finhval!"

Og saa viste det sig, at Grunden til den lange Udeblivelse var den, at de i den mørke Aften havde lagt til paa den modsatte Side af deres Land for at vente paa Lys, da der var lang Vej rundt.

Oppe paa Fjældet fik man nu i en Fart tørret Taarerne af for at slaa om i Glæde.

Moses var, efter at han havde forladt sine Kammerater, kommen lige tilpas til en Hvalfangst. En af Folkene fra Qavsiarsuk havde givet Hvalen et Skud i Hovedet, og da dette helt havde lammet dens Bevægelser, havde man faaet den harpuneret og siden dræbt med Lænsere og Riffelskud. Moses havde saa overnattet ved den fremmede Boplads, da det var for sent at tage hjem, og kom nu roende med en overdaadig Fangstpart til dem, som han havde foruroliget med sit lange Fravær.

STRID OM EN HUND

Det Efteraar faldt Sneen meget tidligt, og det stod ofte med Snetykning over Landene.

En Morgen tidlig kom der en Mand hen til Moses's Hus og raabte ophidset ind ad Vinduet:

„Moses, hvorfor passer I ikke paa jeres Hunde? Hvis du ikke vil erstatte min Fangeline og min Fangeblære, slaar jeg en af dine Hunde ihjel".

„Hvorfor skal jeg dog give dig Erstatning for din Fangeline og din Fangeblære?", spurgte Moses forbavset.

„Naturligvis fordi dine Hunde har spist den".

„Saa du da Hundene gøre det?"

„Nej, jeg har ganske vist ikke set det, men der gik ganske friske Spor til Kajak-

stilladset, og det kan *kun* være din Hund. Nu har jeg sagt det, og hvis du ikke vil give mig Erstatning, slaar jeg en af dine Hunde ihjel.“

„Naar du ikke selv har set en af mine Hunde gøre det, kan jeg ikke give dig nogen Erstatning; der er jo ogsaa andre, der har Hunde.“

„Du tror maaske, jeg taler i Spøg. Det er Alvor, og nu slaar jeg en af dine Hunde ihjel.“

Og saa gik han rasende bort. Det var en af Fangerne fra Qavsiarsuk ved Navn Jørgen. Før Moses kunde faa Tid til at komme ud, faldt der et Skud, og Pavia løb straks ud sammen med sin Fader. Den Hund, der var bleven skudt, var netop Stammoderen til Moses's Hunde, den fjerde af hans Spand; de naaede kun at se den sprælle, blødende i Dødskamp.

„Nu skal jeg skære Maven op paa den, saa kan vi jo se, om den virkelig har spist din Fangeblære og din Line.“ Med

disse Ord sprættede Moses Maven op paa Hunden, men der var ikke en Stump Skind, ikke den mindste Smule Kobberem at se.

Jørgen blev flov, men paa alle hidsige og rasende Mænds Vis gik han nu fuldstændig fra Sans og Samling og erklærede, at Hundeskindet tilkom ham, og han greb fat i Benene paa Hunden og begyndte at slæbe af Sted med den; Pavia glemte, hvor magtesløs han var overfor den voksne, og søgte at holde igen i den modsatte Ende af Huden, men Faderen forbød det, idet han sagde, at de bare skulde lade Jørgen gøre, som han vilde.

Denne lille Scene samlede hele Bopladsens Befolkning; nogle holdt med Jørgen, og andre med Moses, og der blev sagt mange hidsige Ord uden Mening i.

„Saadan en hidsig Mand kan man ikke tale til Fornuft; men vi har jo en Forstander, og han kan sørge for, at der bliver dømt os imellem ved næste Møde," sagde

Moses og gik sammen med Pavia ind i deres Hus.

Men Pavia sagde til sig selv:

„Jeg er ikke noget Barn længer, jeg skal aldrig glemme Jørgen dette.“

NAAR EN FANGER BLIVER SYG

„Der bliver ikke andet for at gøre end at slaa vore Hunde ihjel og saa se at faa noget for Skindene; vi har jo kun to Hunde igen, og de kan jo dog alligevel ikke bruges til noget.“

Det var Moses, der sagde dette; han laa paa sin Briks, og man hørte straks paa Stemmen, at det var galt fat med ham. Ansigtet var helt forandret og bar dybe Mærker af Sygdom og Fattigdom. Siden Efteraaret havde han ligget syg med hovne Ben, i flere Maaneder havde han været bundet til Sygelejet, og han led nu Nød paa en Maade, han aldrig før havde været vant til.

Det havde ogsaa været en ualmindelig daarlig Vinter for Bopladsen. Isen var

gaaet tidligt efter først at have lagt sig, og da Havet siden frøs til igen, havde der slet ingen Sæler været.

Det eneste, man kunde faa, var lidt Torsk, og det maatte man endda langvejs efter, og selv det kunde slaa fejl. Det var falden ind med ualmindelig kold Vinter, en Vinter af den Slags, hvor alle gamle siger: „Det er første Gang, jeg oplever en saa streng Kulde.“

Under sin Faders Sygdom gjorde Pavia alt, hvad han kunde, for at hjælpe med til at skaffe Føde til Huse; men efter at Fiskene var trukket langt bort fra de sædvanlige Banker, maatte han helt holde op med at pilke; han gik jo endnu i Skole, og Faderen vilde ikke have, at han skulde forsømme denne for at gaa paa Fangst.

Saa længe de endnu havde noget af deres Vinterforraad, brød de sig ikke saa meget om, at det var skralt med Nyfangsten; deres Bopladsfæller hjalp dem jo ogsaa. Men efter at det var falden ind

med haard Vinter og Misfangst, og alle kun havde, hvad de selv behøvede, og ofte knapt nok det, saa begyndte de for Alvor at lide Nød.

Saaledes gik det til, at man omsider bestemte sig til at slaa Hundene ned. Pavia var ganske vist imod det, for selv om der kun var to, kunde han jo dog altid bruge dem, naar han engang imellem tog paa Fiskefangst; men de havde jo heller ingen Foder til dem, og derfor sagde Faderen: „Naar vi dræber dem, før de bliver alt for udsultede, faar vi jo ogsaa Gavn af Kødet.“

Sønnen tav og adlød, men han kunde dog ikke lade være med at sige til sig selv: „Hvis nu Jørgen ikke havde slaaet en af dem ihjel, saa var maaske dette med, at vi helt skal være uden Hunde, slet ikke kommen for, og saa kunde jeg være taget paa længere Fangstture, end jeg nu bliver i Stand til.“

Der gik en halv Maaned med haard

Nød. Naar man slet ingen Udvej saa, søgte man til Udstedsbestyreren[10] for at faa Kredit. Denne var naturligvis ked over det til at begynde med, men gav dem dog, hvad de bad om, da der slet ikke var noget at hente fra Fangstpladserne.

Moses selv tænkte ogsaa tit paa at søge samme Udvej som Bopladsfællerne og købe paa Kredit; men da han aldrig nogen Sinde havde skaffet sig Føde paa denne Maade, kunde han ikke bekvemme sig til det. Han tænkte ogsaa over, at Udliggeren selv ikke havde meget, og at de Varer, han bestyrede, ikke var hans egne; hvad han saaledes laante ud, var altsaa Handelens Varer, og han paadrog sig derfor selv Gæld gennem den Kredit, han gav, og endda Udsigten til en alvorlig Irettesættelse fra sin Kolonibestyrer.

Dette Laaneri var jo ogsaa noget, der ofte var bleven paatalt af Forstanderskaberne; derimod havde han hørt, at Fattighjælp var noget, der blev givet paa Fangernes

egen Bekostning gennem Procenter, der blev tilbageholdt af de Penge, de fik for deres Produkter. Derfor sagde han til sine Husfæller:

„Det kan godt være, I ikke vil synes om, at jeg nu vil søge Fattighjælp, men jeg kan ikke holde ud at se, at der ikke er Spor af Føde til jer.“

Fra den Dag begyndte han at modtage Spæk og Rugmel; men det blev dog heldigvis kun for et kort Tidsrum, idet han begyndte at komme sig af sin Sygdom, samtidig med at Fangstforholdene blev gode.

ET FORSTANDERSKABSMØDE

Hen paa Foraaret rejste Forstanderne til det store Foraarsmøde, der skulde holdes ved Kolonien, og saaledes som det var Skik, samledes nu de grønlandske Medlemmer til en indledende Forhandling Dagen før det egentlige Møde. Kateketen ledede Forhandlingerne.

Man behandlede til en Begyndelse den Fattighjælp, der var uddelt i det forløbne Aar, og Gudman fra Manîtsoq meddelte, at Moses var den eneste, der havde faaet Fattighjælp der paa Stedet. Derefter gik man over til Repartitionsuddelingen[11].

„Det er i de senere Aar bleven sløjt med Daniels Fangst, og derfor er der ingen Grund til give ham Repartition som 1. Klasses Fanger“.

Det var Forstanderen fra Alangunguaq, der talte, og som sædvanlig blev Bemærkningen besvaret med et Ekko af Ja'er, — indtil Kateketen tog Ordet:

„Det er nu min Opfattelse, at det ikke er ved egen Skyld, at han er bleven en ringere Fanger; derfor synes jeg heller ikke, der er nogen Grund til at straffe ham for, hvad Alderdommen er Skyld i; og det gør I jo ved at sætte ham ned i Klasse!“

Det var, som om der med eet gik et Lys op for de andre ved disse Ord, og atter var der skøn Enighed om den sidste Talers Bemærkning.

Da man var naaet til Straffesager, tog Gudman fra Manîtsoq atter Ordet og sagde:

„Hvis I ikke har noget imod det, saa vilde jeg gerne omtale en Sag mellem Fangeren Jørgen fra Qavsiarsuk og Moses. Nævnte Jørgen dræbte i Efteraaret en af Moses's Hunde og beholdt dens Skind, skønt han ikke kunde bevise, at

Hunden havde spist det, som han beskyldte den for. Men jeg vil dog kun rejse Sagen, hvis I andre synes, jeg skal.“

„Aa, nej, nej! Kom endelig ikke ind paa den Slags Ting; saadan noget er altid saa kedsommeligt og trættende!“ sagde Forstanderen fra Quvneq med Lede i Stemmen.

„Det er virkelig vor Pligt at behandle den Slags Sager, selv om de er kedsommelige og trættende,“ sagde Kateketen bebrejdende.

„Naa, saa skal vi altsaa se vore danske Medlemmer som sædvanlig væve løs om den Sag,“ fortsatte Forstanderen fra Quvneq.

Ved disse Ord tænkte Forstanderen fra Qaersut, der ved denne Lejlighed for første Gang var til Møde: „Det lader til, at der skal føres vidtløftige Forhandlinger og holdes store Taler, siden de allerede nu begynder at tale om, hvor trættende det vil blive.“

Herefter var Sagerne udtømt, og Mødet hævedes.

Næste Morgen Kl. 9 samledes man til Hovedmødet sammen med de Danske, og man saa blandt Skaren af Forstandere rigtige Eskimotyper med langt Haar; disse havde som Regel deres Forstanderhue i Haanden; maaske var de bange for at komme til at se latterlige ud med den fine Uniformskasket paa Hovedet.

Da Sagerne om Understøttelse og Repartition var behandlede, blev Forsamlingen spurgt, om der var nogen, der havde noget særligt paa Hjerte. Ved disse Ord begyndte alle at tale højt i Munden paa hinanden [12]; men Præsten, der ledede Mødet, kaldte straks til Orden, idet han sagde, at kun en ad Gangen maatte tale.

„Det er umuligt, at komme frem med sin Mening, naar I forbyder os at tale paa denne Maade; vi maa jo tale, medens

vi endnu kan huske, hvad det er, vi vil sige; men det maa vi jo aldrig for jer!“ sagde Forstanderen fra Qaersut.

„Han har Ret. Naar man glemmer, hvad man vil sige, kan man ikke tage Del i en Forhandling,“ skyndte Forstanderen fra Alangunguaq sig at sige for at vise sin Tilslutning.

„Vi vil høre alt, hvad I har at fremføre, men een ad Gangen,“ svarede Præsten.

„Saa er der ingen Grund til at fortsætte Forhandlingen. Det er jo umuligt, naar man aldrig kan faa sin Vilje sat igennem!“ raabte Forstanderen fra Augpilagtoq hidsigt. „Jeg har nu været Forstander i mange Aar, men aldrig har vi faaet vor Vilje, naar der var noget, vi vilde have paa vor Maner. Ja, og hvad vi faar sagt, bliver heller aldrig indført i den store Protokol der — — — —„

Han talte endnu, da Gudman pludselig gav sig til at raabe op om Moses og hans

Hund, skønt Forstanderen fra Quvneq anstrengte sig drabeligt for ved Gebærder at lade ham forstaa, at han ikke skuldé gøre det. Hans Tale blev derfor usammenhængende, idet han nu og da gjorde Udfald mod Manden fra Quvneq; men da Præsten henvendte sig direkte til ham og spurgte ham om, hvad det var, han vilde fremføre, gik han i sig selv og svarede blot:

„Aa, det er bare ham der, der vrøvler.“

Der blev atter rettet en Forespørgsel til Forsamlingen, om der var nogen, der ønskede Ordet, men da ingen denne Gang svarede, talte de danske Medlemmer derpaa lidt med hinanden og hævede saa Mødet.

Forstanderne gik nu hver til sit, og det fortaltes, at Ansigtet paa Forstanderen fra Augpilagtoq var helt fordrejet, fordi ingen havde svaret ham paa hans værdige Indlæg. Men Forstanderen for Qaersut, der her var med for første Gang, sagde til

sig selv: „Jeg forstod ikke et Muk af det hele, men det er altsaa den Maade, man holder Møde paa!“

Saaledes foregaar Samarbejdet mellem Grønlændere og Danske. — — —

Paa denne Tid var der ikke længer nogen Nød ved Manîtsoq, og Moses var bleven helt rask. Silas og hans Kammerater begyndte at fange godt, og selv Pavia, der endnu ikke var konfirmeret, kom nu og da hjem med en Sæl. Han var den samme sære Dreng, og naar der var et eller andet, der optog hans Tanker, kunde han aldrig faa det ud af Hovedet. Nu var han naturligvis meget spændt paa at faa at vide, hvorledes deres Forstander havde klaret Sagen med den Hund, Jørgen havde slaaet ihjel.

„Tror du ikke ogsaa, at Jørgen har faaet en Bøde?“ spurgte han sin Fader.

„Det ved jeg ikke“; der er kun een Ting, jeg er sikker paa, og det er, at jeg skal straffes med ikke at faa nogen

Repartition, fordi jeg har faaet Fattighjælp under min Sygdom.“

„Men du har jo ingen Gæld at betale hos Udliggeren! Vore Bopladsfæller, som nu faar deres Repartition udbetalt, kan sikkert ikke engang med den dække den Gæld, de har paadraget sig, navnlig da hvis de ogsaa vil handle en Smule for nogle af de Penge, de faar udbetalt,“ svarede Pavia. Og han fortsatte:

„Hvorfra kommer i Grunden disse Repartitionspenge?“

„Naar vi sælger vore Produkter, faar vi ikke straks fuld Pris for dem. Hvis vi f. Eks. i Virkeligheden skal have 5 Øre for et Pund Spæk, faar vi kun udbetalt 4. De Penge, der saaledes tilvejebringes, danner et aarligt Fond, hvoraf alle offentlige Udgifter i et Distrikt, som f. Eks. Understøttelse, Fattighjælp, betales. Naar disse Udgifter er dækkede, fordeles saa Restbeløbet mellem Fangerne efter et System, der er bestemt ved den

Fangerklasse, de forskellige staar opført i.“

Saa blev der da endelig raabt, at Forstanderen var under Opsejling, og man gik ned til ham, da han lagde til. Da han saa Moses, sagde han straks:

„Jeg gjorde, hvad jeg kunde, for at drage Sagen med din Hund frem, men jeg kunde ikke komme til at faa den behandlet, da mine Medforstandere satte sig imod det.“

„Du skal ikke dække dig bag andre for Ting, du selv er Skyld i; du vidste jo meget godt, at Jørgen har stjaalet vor Hund. Den, som stjæler og ikke bliver straffet, vil fremture med sine Tyverier, siger Kateketen. Han siger ogsaa, at vi ikke maa skyde Skylden paa andre, naar vi gør noget, der er forkert; det gør kun uartige Børn. Ved du i Grunden noget om alt det, jeg her siger?“

Det var Pavia, der førte denne ungdommelige Tale, da hans Fader kun tav

til Meddelelsen; og Silas kom ham til Hjælp:

„Det er virkelig en Skam for os at have en saa uduelig Forstander!“

Moses blinkede til ham, for at han skulde tie, men han havde dog allerede faaet sagt saa meget, at han gav Skolemesteren Eli Lejlighed til at glæde sig over den udmærkede Maade, hvorpaa han her var bleven omtalt som Børneopdrager. Gudman, der blev flov, og ikke vidste, hvad han skulde sige, tog sin Tilflugt til en dum Morsomhed:

„Det var svært, saa Baadsmanden paa Storbaaden er bleven fed i Vinter; sikken en Mave han har faaet!“

Og Folk, der før under det lille Optrin havde haft ondt ved at holde Latteren tilbage ved at se deres Forstander staa Skoleret for en Dreng, brast nu i Latter, idet de lod, som om det var den morsomme Meddelelse, der var Aarsagen, hvorefter Gudman skyndte sig op til sit Hus.

Jørgen, der var paa Handelsrejse for sine Repartitionspenge, opholdt sig den Dag ved Manîtsoq. Han havde ogsaa overværet denne Scene, og efter at Gudman var gaaet op til sit Hus, sagde han højt, for at ogsaa Moses kunde høre det:

„De stakkels Mennesker, der har faaet Fattighjælp, faar nu ingen Repartitionspenge.“

„Men Tyvene lader man løbe“, indskød Silas rapt.

„De, som faar Fattighjælp, ligger saa til Gengæld heller ikke deres Udstedsbestyrer til Byrde,“ sagde nu endelig Moses.

Nu blev Jørgen hidsig og raabte:

„Du kan ikke beskylde mig for at ligge Udstedsbestyreren til Byrde.“

„Saa vil *jeg* beskylde dig for det!“ svarede Udstedsbestyreren, der ogsaa var til Stede. „Selv om du fik tre Gange saa mange Repartitionspenge, som du faar, saa vilde du dog alligevel ikke være i Stand til at betale din Gæld. Og saa har du

endog været hidsig og ubehagelig; hver Gang du kom for at laane Penge."

„Du stjæler fra os, naar du vejer vort Spæk!" svarede Jørgen hidsigt.

„Med min gode Vilje har jeg aldrig stjaalet noget, men I tvinger mig til at stjæle fra Handelens Beholdninger, naar I kommer og forlanger Kredit; derfor vilde det sømme sig bedre, om saadan en som du tog Fattighjælp i Stedet for at søge Udvej paa vor Bekostning."

Med disse Ord gik Udstedsbestyreren sin Vej.

Hele denne Dag var Pavia tavsere og alvorligere end sædvanlig, og mange Tanker brødes i hans Hjerne. Det forekom ham, at Livet blev vanskeligere og sværere at forstaa; atter kom han til at tænke paa gamle Simons Ord:

„Alt trænger til at blive anderledes."

Det var Uvidenhed, der var Skyld i alt dette her, Mangel paa Kundskaber; men hvorledes skulde det blive bedre, som nu

f. Eks. alt det med Forstanderen? Gudman var en daarlig Forstander, fordi han var saa uvidende; men hvorfor var han saa uvidende? Gamle Simon havde Ret, naar han sagde:

„Roden til alt ondt heroppe er det, at Børnene faar en alt for daarlig Undervisning.“

Men det forekom Pavia, at der ligesom lagde sig en tyk Taage over alle disse Spørgsmaal.

TVANGSÆGTESKAB

Der er nu gaaet flere Aar, siden det gik for sig, som vi har skildret i det foregaaende, og vi skal nu høre lidt om Pavias Kammerater.

Jakobs Sønner, Søren og Josef, er nu blevne dygtige Fangere; Plejesønnen Silas staar heller ikke tilbage for sine Plejebrødre, men der er hændet Ting, som er Skyld i, at han ikke længer faar den samme gode Behandling som før af sin Plejemoder, og vi skal straks høre om, hvad Grunden er.

„Dengang vi var Børn, troede jeg aldrig, det vilde blive anderledes med vort Venskab“, sagde Josef til Silas, idet han saa hen paa ham.

De var til Søs i Kajak og havde mødt hinanden paa Hjemvejen, Silas med en

Sortside paa Slæb; han svarede kun Ja og Nej til alt, hvad Josef sagde. Tilsidst var det, som om Josef vilde lette sit Hjerte for noget, som ofte havde trykket ham, og saa var det, at han begyndte at tale om deres Barndoms-Venskab.

„Det har heller aldrig været min Tanke, at vort Barndomsvenskab skulde kølnes, men jeg er uden Skyld. Pigen holder af mig, og den Omstændighed, at jeg vil tage hende til Kone, har jeg aldrig tænkt skulde bevirke et Brud mellem jer og mig," svarede Silas efter nogen Tavshed.

„Jeg havde heller ikke tænkt at ville have nogen Kone endnu, men da der staar skrevet, at man skal lyde sine Forældre, og de forlanger, at jeg skal tage hende, er jeg gaaet ind derpaa," sagde Josef nølende.

„Men Pigen holder jo ikke af dig, og hvordan skal det saa gaa jer, naar I bliver gift?"

Nu hørte Silas Lyden af Aaretag, og da

han vendte sig om, saa han Søren komme roende hen imod dem; der blev derfor ikke talt mere mellem Josef og ham om den Sag.

Søren var meget snaksom af Naturen og gav sig derfor straks til at fortælle om alt, hvad han havde oplevet under Dagens Fangst. De to andre hørte tavse efter; langt om længe naaede de hjem.

Det var netop paa den Tid da Angmagssatfangsten[13] var inde, og da er det Skik, at den, som har faaet en Sortside, skal optræde som den gavmilde Storfanger og give hele sin Fangst bort til et Ædegilde. Der var en Mængde Telte, som kun ventede paa, at Angmagssaterne, der laa udbredt paa Klipperne, skulde blive tørre. Der blev nu holdt et stort Ædegilde, og Folk laa derefter og dasede i det frodige Græs.

Det er herligt saaledes at nyde Sommerens Glæder ovenpaa Vinterens Kulde og Trængsler, liggende mageligt henslængt uden Bekymring for noget; da er de Ti-

der inde, hvor Solen aldrig gaar ned under Horisonten og alle Livets Byrder synes lette. Saaledes gør Sommeren os rede til at møde den Vinter, der skal komme, ikke blot ved at give os Forraad til Tider, hvor der ikke fanges, men ogsaa ved at vække Livet i os til større Styrke gennem al den Herlighed, vi oplever; da aabnes vore Øjne for Skønheder, som Vinteren skjuler, naar alt hylles i Mørke og dækkes af Sne.

Der blev talt og fortalt meget under Gildet, men næsten alle Beretninger drejede sig om Mad og andre Lækkerier. Der blev ikke mælet et Ord om højere Emner, om Fremskridt, om samfundsnyttige Spørgsmaal eller den Maade, Land og Folk blev regeret paa.

Der var ganske vist en, der kom ind paa sine Minder som Forstander; men hvad der her interesserede ham, var naturligvis kun de Lejligheder, hvor han efter Møderne havde været med til Drikke-

lag. Men hvem havde vel ogsaa interesseret sig for at give dem Forudsætninger for at kunne tale om noget nyttigt?

Efter Maaltidet begyndte man at danse; alle lige til de ældste svingede sig i Dansen, der var rigtig Gildesglæde.

Under alt dette gik Silas en Tur op i Fjældene. Han var meget ked af, at han og Josef ikke var komne til at tale ud sammen; det, han havde hørt, havde kun gjort ham mere bedrøvet, thi han syntes, det var forfærdeligt, at Josef vilde have Sofie blot af Lydighed mod sine Forældre — tilmed naar han vidste, at hun holdt af en anden.

Det var længe siden, Silas havde talt med Sofie, og da han i mange Dage ikke havde set hende, var han begyndt at tro paa, at hun ikke længer brød sig om ham. Han vidste ikke, at man gjorde alt for, at Sofie ikke skulde træffe ham; thi saavel hendes som Jakobs Forældre var enige om, at deres Børn skulde have hinanden.

Silas gik og tænkte kun paa den, han holdt af, alt medens han drev om i Fjældene, da han til sin Overraskelse ser hende komme gaaende imod sig. Han syntes aldrig, hun havde set saa dejlig ud før. Hun var slet ikke opstadset i Tøjet eller klædt saaledes, at hun kunde have Grund til at prale af sine Klæder; det var hendes eget Væsen, der gjorde hende smuk. Der var noget alvorligt, noget bestemt over hendes Ansigt, som fængslede saaledes, at man ikke kunde lade være at se paa hende; der var noget rent over hendes Udtryk, noget af det, fine unge Piger kan have over sig, saa længe Livets Byrder og Sorger ikke lægger deres Skygge over dem.

„Et Menneske, der ser saaledes ud, kan ikke lyve; hun holder endnu af mig, og kun Familiens Modstand er imellem os.“ Under saadanne Tanker gik Silas sin elskede i Møde.

Vi skal ikke røbe, hvad de to elskende

sagde til hinanden; kun saa meget skal vi sige, at Silas først nu rigtig forstod, hvad det var, Sofies og Josefs Forældre havde gjort, og at han maatte opgive alt Haab om, at han og Sofie nogen Sinde skulde komme til at leve sammen. Tilsidst sagde han med Taarer i Øjnene:

„Hvis jeg ikke faar dig, glipper alle mine Forhaabninger, og naar jeg faar at vide, at I er bleven gift, vil der ikke være Grund for mig til at leve længer.“

Ved disse Ord fik Silas pludselig et Slag bagfra, og idet han samtidig langede bagud, fik han fat i Haaret paa et Hoved, som han trak til sig; det var Josef!

Saa snart denne havde set Sofie gaa til Fjælds, var han straks løbet efter hende, og nu havde han ligget i Skjul og hørt alt, hvad de to elskende havde sagt til hinanden; da han tilsidst ikke kunde styre sig længer, var han sprunget frem.

Og nu slog han løs paa Silas uden at bryde

sig om Sofie, der var besvimet ved den pludselige Overraskelse. Silas, som kun havde Tanke for Sofie, ændsede slet ikke Josef, der rasede og rystede af Ophidselse.

„Du vidste jo, at hun var min!“ skreg han med en Stemme, der var graadkvalt af Arrigskab.

„Ja, det vidste jeg!“ svarede Silas roligt.

„Jeg holder ikke af dig, som man holder af den, man skal giftes med; det ved du jo godt,“ sagde Sofie, der imidlertid var kommen til sig selv.

Josef knyttede rasende sine Hænder imod hende, men Silas skyndte sig at gribe ham; han tænkte først paa at kaste ham hen ad Jorden, men nøjedes saa med at sige:

„Hvis jeg vilde, kunde jeg have øvet god Gengæld for, hvad du har gjort; nu vil jeg nøjes med at sige dig, at du aldrig nogen Sinde maa opføre dig saadan overfor en Kvinde.“

Josef svarede ikke et Ord, men gik hjem.

Den Aften under Dansen blev det endelig bestemt, at Sofie og Josef skulde giftes til Efteraaret, og da Sofies Forældre var gaaet, fortalte Karen Jakob, at Josef, siden han i Dag kom hjem fra Fangst, havde været tavs og indesluttet, uden at hun havde kunnet faa at vide, hvad der var i Vejen med ham. Netop som de sad i deres Telt og talte herom, kom han ind, og uden at sige noget kastede han sig blot inderst ind paa Briksen. Moderen mærkede straks, at han var ophidset og bedrøvet, og sagde til ham:

„Hvad er der i Vejen med dig? Du skulde hellere gaa hen og danse med Sofie, ellers gaar Silas sin Vej med hende.“

„Det vilde jeg ogsaa have gjort, men hun er allerede sammen med ham,“ svarede Josef.

„Hvor er de henne, saa skal jeg faa hende hjem?“ sagde Moderen.

„Nej, Moder, lad dem hellere være! Sofie sagde til mig, at hun ikke holdt af mig.“

„Sofie skal gøre, som hendes Forældre vil, og det skal du ogsaa. Vi har nu bestemt, at I skal giftes til Efteraaret, og derfor er det ikke længer passende, at hun følges med Silas.“

„Men hvordan skal vi dog leve sammen som Ægtefolk, naar vi ikke holder af hinanden? Jeg har ikke haft en rolig Dag, siden I vilde tvinge mig til dette Giftermaal,“ sagde Josef; men hans Moder gik ud af Teltet uden at svare ham.

Ude mellem de dansende fik Karen at vide, hvor Silas og Sofie var gaaet hen, og derpaa listede hun sig op til dem for at komme bag paa dem og høre, hvad de talte om. Hun kunde dog ikke lade være med at tænke paa det, Josef havde sagt om, at Sofie ikke holdt af ham. Var det virkelig nødvendigt, dette med Kærligheden? Hun var jo selv bleven bort-

giftet efter andres Beslutning, og hun kunde ikke helt lade være med at tænke paa, at hun og Jakob ikke havde levet saa godt sammen til at begynde med. Der var et Øjeblik, hvor hun var lige ved at vende om igen, men saa slog hun sig til Ro med, at det dog alligevel var rigtigst, at Forældrene havde Myndigheden, og hun gik videre.

Men bedst som hun listede sig frem for at komme bag paa dem, traadte hun fejl og faldt og slog Hovedet mod en Sten.

„Av, av!“ skreg hun, idet hun ganske glemte, at hun vilde komme bag paa dem; „det er ogsaa jeres Ulydigheds Skyld altsammen; men nu skal jeg lære jer, hvad der er passende!“

Sofie vilde straks løbe sin Vej, men Silas holdt hende tilbage, idet han sagde:

„Vi skal sammen lære hende, hvorledes to Mennesker kan holde af hinanden; hun, som selv er tvunget ind i Ægteskab, ved jo ikke noget om, at Samlivet mel-

lem Mand og Kvinde bygges paa Kærlighed.“

„Her skal man gaa og lede efter jer! Hvorfor er du ikke sammen med Josef, Sofie?“ raabte Karen.

„Jeg troede ikke, du kunde blive saa vred,“ svarede Silas ironisk, da Sofie ikke sagde noget.

„Hold Mund! Du har at lystre mig!“ skreg Karen mod Silas og vendte sig derpaa mod Sofie: „Hvorfor gik du ikke hjem med Josef, da han kom for at hente dig?“

„Fordi jeg ikke holder af ham!“ svarede Sofie.

„Hvem holder du da af?“ raabte Karen.

„Din Plejesøn Silas.“

Karen greb fat i Sofies Arm for at trække hende med hjem, men Silas stillede sig imellem og sagde:

„Lige til denne Dag har jeg været eder lydig, og det har heller aldrig været min Mening nogensinde at skulle være eder

ulydig, men i denne Sag, som kun angaar Sofie og mig, har I ikke noget at skulle have sagt; man kan ikke gifte sig paa gamle Folks Kommando, for det vil der aldrig komme nogen Lykke af.“

Karen studsede ved disse Ord, og et Øjeblik var det næsten, som om hun var ved at falde i Tanker. Skulde det virkelig være saa nødvendigt med denne Kærlighed i Ægteskabet? Men atter faldt hun til Ro ved Tanken om, at Myndigheden laa hos Forældrene. Saa greb hun med stor Voldsomhed Sofie i Armen og førte den grædende Pige med sig hjem. Det kunde Silas ikke holde ud at se paa; han skjulte sit Ansigt i sine Hænder og brast i Graad.

Han rørte sig ikke ud af Stedet hele Natten igennem. Der var kommen en stor Uro over ham, og det forekom ham, at alle havde forladt ham, og at der nu slet ikke var nogen, der vilde hjælpe ham. Han vilde bede til Gud,

men da han ikke fra Barn af var vant dertil, kunde han ikke.

Han var jo kun en sølle Plejesøn, og derfor var der ingen, der rigtig havde faaet lært ham at bede.

PAVIA KOMMER PAA SEMINARIET

Udvé er noget, der hører Ungdommen til Verden over, Lysten til at se mere end det, man har omkring sig. Men vore Unge har vanskeligere end andre Landes Ungdom ved at faa deres Udvé tilfredsstillet; giver de efter for den og rejser ud af deres Distrikt, da kan dette kun ske paa Bekostning af deres Arbejde og Pligter.

Denne Lyst til at se sig om kan derfor egentlig kun tilfredsstilles paa rette Maade hos de Mennesker, der rejser i lovligt Ærinde for deres Arbejde og deres Stilling. Derfor er ogsaa mange blevne Seminarister mere af Trang til at faa deres Udvé tilfredsstillet end af Lysten til at blive Kateketer; det er noget, man let

mærker af deres Maade at modtage Lærdommen paa.

Pavia hørte til dem, der vilde ud i Verden, bort fra Bopladsen; dog vilde det have været uretfærdigt at sige om ham, at han ikke ogsaa droges af Trangen til at lære noget, thi han gik jo altid med gamle Simons Ord i sine Tanker: „Alle Ting trænger til at blive bedre, end de er. Her ligger en stor Opgave, og den, som vil arbejde paa dens Løsning, skal faa sin Løn.“

Pavia havde straks slaaet til, da Præsten efter hans Konfirmation havde spurgt ham, om han havde Lyst til at tage ned til Seminariet, og det, skønt hans Moder, der gerne vilde have Nytten af ham som Fanger, havde bedt ham om ikke at gøre det.

Der var dengang ingen passende Skibslejlighed til Godthaab, og han kom derfor til at gøre en stor Del af Rejsen langs Kysten. Ved Afrejsen var han glad ved alt det nye, der ventede ham; men han maatte

dog fælde Taarer, da han for bestandig skulde forlade den Boplads, hvor han var født. Disse Hjemvéfornemmelser, som man altid føler i Begyndelsen af en Rejse, gik dog hurtigt over, saa snart han var naaet til Udstedet Ataneq.

Vi kan ikke forbigaa hans Oplevelser her. Det var første Gang i hans Liv, at han følte sig i Besiddelse af mange Penge, idet nemlig Præsten havde givet ham en Krone. I sin Glæde herover fik han Lyst til at solde lidt og gik saa til Butikken efter omhyggeligt at have regnet ud, hvad han skulde have for Pengene. Undervejs mødte han Præsten, der spurgte ham, om han nu havde købt Rejseproviant. Dette benægtede Pavia, noget lang i Ansigtet. Han havde nemlig troet, at han kunde have faaet Lov til at købe for Pengene, hvad han vilde, og at han først senere skulde have Rejseproviant udleveret.

„Se saa at faa det gjort, medens de handler," sagde Præsten.

Saa var der ikke andet at gøre end at lystre; men han nøjedes dog med at købe for 75 Øre, Resten skulde bruges til noget, han rigtig havde Lyst til. Saa ærgerlig var han over alle de mange Penge, Brødet havde kostet, at han nær havde kastet det fra sig, med det samme han kom ud af Butikken.

Efter at Brødet var bragt hjem, rykkede han saa ud igen med sin 25-Øre for dog at faa lidt af det, han oprindelig havde bestemt sig til. Paa Vejen ned mødte han en lille Gamling, og denne hagede sig nu fast i ham for at prakke ham en gammel Fænghættedaase paa, som han selv havde brugt i sin Ungdom; den skulde koste 12 Øre. Da Pavia ikke vilde gaa ind herpaa, blev Gamlingen rigtig for Alvor ynkelig, idet han beklagede sig over, at det var saa længe siden, han havde smagt Tobak; Pavia maatte hjælpe ham, og han vilde nok høste Løn for sin Godhed hisset.

Det var umuligt at blive af med den gamle, nu da han oven i Købet slog sig paa Religionen, og derfor maatte Pavia tilsidst ud med sine kostbare 12 Øre, bare for at blive ham kvit.

Et Stykke længere nede løb han lige i Favnen paa en gammmel Kone med ynkelige, hudløse Øjne. Ogsaa hun standsede ham, og idet hun gav sig til at snakke om al sin Slægt, der var død, begyndte hun at smaagræde. Pavia kendte hende ikke og vilde smutte forbi hende, men hun greb ham i Armen og holdt ham fast. Derpaa fortalte hun ham, at hun kendte hele hans Familie, og frem vældede af hendes Forraadskammer den ene Beretning mere rørende end den anden. Pavia var rasende; men for dog at vise sig lidt venlig imod hende lykkedes det ham at faa presset en lille Taare frem, og da han nu syntes, at han maatte have øvet Gengæld for al hendes Rørelse, sagde han til hende:

„Jeg maa desværre gaa nu; det er saa hyggeligt at snakke med dig, men jeg maa ned til Butiken.“

„Aa, giv mig 12 Øre til Kaffe; det er saa forfærdelig længe siden, jeg har smagt det; mine Børn, som skulde hjælpe mig, er alle rejst bort fra mig.“

Ogsaa hun begyndte nu at tigge! For sent fortrød Pavia, at han havde nævnt Butikken; her var ingen Redning mulig, og halvt i Tanker lagde han sine sidste 13 Øre i den gamles Haand.

Den gamle Kone fik i en Fart sine Taarer tørret af og skyndte sig ned i Butikken. Pavia stod og saa efter hende, og det var ikke langt fra, at han kunde have grædt af Ærgrelse over, at han saaledes var bleven plukket for alt, hvad han ejede og havde.

Han gik saa ud paa maa og faa for at være alene med sin Skuffelse; mellem Husene traf han en Mand, der nærmest gjorde Indtryk af at være gal. Da

der i det samme kom en lille hjulbenet Dreng forbi, spurgte han ham om, hvem det var.

„Kateketen," svarede han.

Naa, det var altsaa Kateketen, der kom ham dinglende i Møde, drivende fuld og fjollet grinende gennem en tandløs Mund. Han havde lige modtaget sin lille aarlige Brændevinsrekvisition, og nu var han altsaa foreløbig gaaet fra Sans og Samling. Ogsaa han tog fat i lille Pavia, og paa fulde Folks Maner begyndte han at tale rørende om de hinsides Ting, ja, han ligefrem tog ham med paa en Himmelfart. Pavia hørte længe paa ham uden at sige noget, men saa sagde han ganske stille hen for sig: „Hvad mon gamle Simon vilde have sagt, om han havde set en saadan Kateket"!

Kateketen, som hørte det, blev rasende herover og skældte Pavia Huden fuld, idet han beskyldte ham for Respektløshed for Gejstligheden, saadan en ung Vigtig-

per, som oven i Købet selv skulde være Kateket. Pavia skyndte sig blot hjem til sit Telt og tilbragte Resten af Dagen der i stille Ærgrelse over, at det var gaaet ham saa galt med hans Penge. Samtidig kunde han ikke lade være at tænke paa, om de Mennesker, han rejste ned til, nu ogsaa skulde være som dem, han kom fra i Dag. Atter maatte han mindes gamle Simons Ord:

„Sandelig, alle Ting burde være anderledes, end de er.“

Og gamle Simon havde tilføjet:

„Bliv en god Arbejder, naar du engang bliver Kateket!“

Ved Mindet herom var det, som om alle Dagens Ærgrelser svandt bort i hans vældige Fremtidsplaner; han glædede sig nu over, at han havde givet den gamle Kone en Skærv, ja, han indflettede endog den fulde Kateket i sin Aftenbøn.

Næste Morgen rejste de videre og slog hen paa Dagen Lejr ved en Ø ved Ni-

aqornarsugssuaraq; Præsten skulde udføre forskellige Embedsforretninger der Dagen efter.

Om Morgenen tidlig skulde der holdes Gudtjeneste; blandt Tilhørerne var der to Kateketer, som laa i Fangstlejr. Pavia søgte kun at være saa langt fra dem som muligt, thi han havde foreløbelig faaet nok af Kateketer.

Gudstjenesten begyndte; men da man skulde synge, var der ingen, der kunde give Tonen til Salmen; Præsten selv havde ingen Stemme. Først skulde saa den ene af Kateketerne prøve. Han sang en Tid ganske alene, men da ingen sang med, tav han snart stille. Pavia bøjede Hovedet for ikke at blive smittet af dem, der havde ondt ved at holde deres Latter tilbage. Pludselig rejste saa den anden Kateket sig, tog Samlebogen fra sin ærværdige Kollega og stemte i af fuldt Bryst; men ogsaa han kørte fast hen mod Slutningen. Paa dette Tidspunkt var der mange røde

Ansigter blandt Kirkegængerne, der havde svært ved at holde sig alvorlige. Heldigvis tog nu Præstens Baadfører fat, og da det lykkedes ham at anslaa en Tone, som Folk kunde synge med paa, blev Salmen omsider sunget til Ende.

Efter Gudstjenesten rejste Præsten, og Pavia, som skulde med en anden Baad-Lejlighed, var atter ved at faa Hjemvé, da hans Rejsekammerater forlod ham. Han gik til Fjælds og kunde ikke holde Taarerne tilbage, da han saa Baaden forsvinde bag et Næs.

I sin Fortvivlelse bad han da en Bøn til ham, der er alle alvorliges Tilflugt, og fandt den Ro, han søgte. Han syntes, han havde set saa mange Ting, der ikke var, som de skulde være, og det forekom ham saa sørgeligt, om disse Erfaringer skulde fortsættes gennem de seks lange Aar, han skulde tilbringe ved Seminariet. Og i sin Vaande gav han Gud et Løfte, som han siden aldrig glemte:

„Hele mit Liv vil jeg give hen til Arbejde for dig, og mit Arbejde vil jeg gøre med Alvor og Nidkærhed.“

Han var paa Vejen ned, da han saa et Menneske forsvinde bag en Fjældkam lige, i Nærheden. Skikkelsen kom atter til Syne og han blev saa forbavset, at han nær havde givet et Raab fra sig: Det var en ung Pige, som han bestemt syntes at have set før, ung og dejlig.

„Jeg skulde bede dig om at komme ned,“ sagde hun; „og saa skulde jeg bede dig, om du vilde sove i vort Telt i Nat.“

„Tak, det vil jeg gerne,“ svarede Pavia, og man kunde høre hans Glæde klinge gennem Stemmen. „Men jeg kan ikke huske, hvor det er, jeg har set dig før.“

„Jeg vilde maaske heller ikke have kendt dig, hvis man ikke havde fortalt mig, hvem du var; og det er dog ellers ikke, fordi jeg har glemt dig, for jeg tænker tit paa, dengang vi som Børn traf hinanden ved Augpilagtoq,“ sagde Pigen.

„Er det Regine?“ spurgte Pavia.

„Ja,“ svarede hun, „det var mig, der var sammen med jer, dengang I kom op at slaas med de danske Drenge.“

Nu genopfriskede de deres gamle Bekendtskab og fortalte hinanden om mange Ting. Saa glade var de, at de lovede aldrig mere at ville glemme hinanden.

Den Aften gik Pavia glad i Seng.

— — — —

Om Efteraaret, naar det første Mørke kommer, er der dejligt ved Godthaab; da falder det som oftest ind med roligt Vejr, og i disse stille Mørke-Aftener holder Ungdommen meget af at spadsere frem og tilbage paa Vejene ved Kolonien.

Det er allerede Aften; Himlen er fuldstændig klar, man kan begynde at skimte Stjernerne; de blinker endnu langt fra hinanden, og man hilser dem med den Glæde, man altid føler over det nye. Maanen er ved at gaa op over Fjældene, som

den belyser med sin gule Farve. Deres Skygger tegner sig skarpt mod alt det, Maanen skinner paa. Der lægger sig en egen vindstille Tysthed over Landene.

En Flok Seminarister spadserede frem og tilbage paa Kolonivejen.

„Nu skal man igen til at tage fat paa den kedsommelige Læsning,“ sagde Abel.

„Du har Ret, det vilde have været betydelig morsommere, om vi havde kunnet nøjes med at fordrive Tiden med forskellig Slags Passiar,“ svarede Pele.

„Bare vi ikke skulde op til den dumme Eksamen!“ fortsatte Abel.

„Eksamen! Det var ogsaa noget at være bange for! Naar andre har kunnet gøre det før, skulde vi vel ogsaa nok kunne klare det; saa kan det jo forøvrigt være det samme, om der skulde være et eller andet, vi ikke faar lært af det, vi aldrig senere faar Brug for,“ indskød Pavia leende.

Af denne lille Bemærkning mærkes det tydeligt, at Pavia har forandret sig. Han

var. paa dette Tidspunkt ikke længer den unge Mand med de store Planer. De Fag, som interesserede ham, arbejdede han flittigt med, men det var saamænd ikke altid af Lyst, men ofte kun fordi han syntes, det var flovt ikke at kunne sine Lektier. Han tilegnede sig kun Stoffet for selve den Dag, han skulde aflevere det. Det var heller ikke saa mærkeligt, at han saaledes havde forandret sig, for han havde ikke noget godt Eksempel at tage op til Efterlignelse blandt de ældre af sine Kammerater. Det var kommen til at staa saa underlig fjernt og taaget for ham, dette med at „alt skulde blive anderledes".

De unge Seminarister gik endnu nogen Tid op og ned ad Kolonivejen, skæmtende og leende, indtil Pavia sagde:

„Nu gaar jeg op."

„Naa, nu skal han nok op til hende igen! Vil du ønske hende God Nat fra mig?" sagde Abel for at være morsom.

„Det skal jeg nok sige," svarede Pavia

og gik opover, men han var ikke videre glad ved at se, at Pigen, han skulde op til, nu tog Afsked med en Fyr, som han ikke just satte Pris paa. Han havde flere Gange set dem sammen, men Pigen havde altid sagt, at det ikke betød noget, og hun forlod ham da ogsaa altid, naar hun fik Øje paa Pavia.

Den Pige, som Pavia holdt af, var naturligvis Regine, hvis Fader Samuel var flyttet fra Augpilagtoq til Godthaab. Pavia og Regine var komne til at holde meget af hinanden, men han mødte hende kun ude, fordi han aldrig kunde overvinde en vis Skyhed overfor Samuel. Disse Stævnemøder havde ogsaa deres Del i, at han var bleven noget letsindig og overfladisk.

Den Fyr, som Pavia ikke kunde lide og som vi lige omtalte, var kommen tilrejsende fra Godthaabs Omegn; der var ikke meget ved ham, og han vilde vel heller aldrig være bleven til noget, hvis han ikke havde været en af de lyse Blan-

dinger af den Slags, som „ingen Fader“ har, og derfor var bleven gjort til Kivfak. Næppe var han imidlertid kommen til Kolonien, før han snart blev baade vigtig og pralende og med passende Nedladenhed talte om de „sølle Bopladsfolk.“ Hans Navn var Barsalaj. Og hvad Grunden nu end kunde være, saa satte Samuel megen Pris paa ham, og han kom ofte der i Huset.

Pavia havde aldrig friet til Regine; de holdt jo meget af hinanden, og det med at forlove sig havde jo ingen Hast, mente han. Men saa ofte han saa hende sammen med Barsalaj, søgte han dog altid at give hende Indtrykket af, at det var noget, han ikke satte Pris paa.

Da Pavia nu gik op, kom Regine som sædvanlig hen til ham.

„Hvor kan det være, du gaar saa tidligt op?“ spurgte Regine ham, smilende som altid.

„Fordi jeg er søvnig,“ svarede Pavia,

skønt han i Grunden hellere vilde have sagt: „Fordi jeg ikke kan fordrage at se dig sammen med den Fyr.“ Men det kunde han ikke faa sig til at sige, fordi hun smilte saa uskyldigt til ham.

Ja sandelig, Kærlighed, du fylder Livet med Glæde! sagde det inden i Pavia; og naar Glæden kom saadan over ham, kunde han ofte faa Lyst til at skrive Digte.

Den Aften var de som sædvanlig længe ude og morede sig godt sammen. Havde de blot været lidt mere alvorligt anlagt, havde der jo været mange vigtige Ting for deres Fremtid, som de burde havde talt om; nu gjorde Kærligheden dem blinde.

Da Pavia om Aftenen kom hjem, skrev han følgende i sin Dagbog:

„Kærligheden er Livets Lys, thi kun gennem vor Kærlighed til dem, vi holder af, kommer der Glæde over vort Liv. Vrede og Mistro blæses bort fra vort Sind ved vor elskedes Smil. Gennem dette Smil aabenbares hele Mennesket for os, og in-

tet er skjult. Kærligheden renser; et Menneske, som elsker, synder ikke og kan heller ikke give sig af med smudsige Ting.

Du unge Kærlighed, gid du aldrig maa skuffe mig!“

JOSEF HOLDER BRYLLUP

Det var ved Augpilagtoq, og Vejret var meget smukt. Det havde været Taage om Morgenen, men Solens Varme havde drevet den bort. Kirkeklokken ringede; i Dag skulde Josef og Sofie holde Bryllup. Begge Forældrene havde skyndet stærkt paa, og nu var de glade, fordi de havde faaet deres Vilje, thi de vilde jo ikke forstaa, at de havde knust Sofies Hjerte.

Da de kom ind i Kirken, stod Præsten allerede bag Altret, den samme Præst, som vi traf i Begyndelsen af denne Fortælling. Bryllupssalmen var sunget, og da Brudeparret nu skulde mødes ved Alteret, kom kun Brudgommen.

Det viste sig da, at Sofie slet ikke var kommen med i Kirken. Der maatte ventes længe, fordi man ikke straks kunde

finde hende; men endelig kom hun da, saa at Præsten kunde begynde paa sin Tale. Af denne Tale hentede hun ingen Opbyggelse, thi hun kunde ikke tænke sig, at Gud vilde, at et saadant Bryllup skulde fejres. Spørgsmaalene under Vielsesritualet besvarede hun først, naar Præsten spurgte for anden Gang. Men da han kom til det Sted, hvor der spørges, om hun ikke har givet sit Løfte til nogen anden Mand, saa Sofie pludselig som i et Syn Silas for sig med det blege, bedrøvede Ansigt; denne kom hendes Svar til at gælde, og saaledes blev hun gift.

Efter Gudstjenesten gik Sofie hjem og smed sig inderst inde paa Briksen, stønnende som under en Sygdom. Moderen forsøgte at trøste hende, men alt, hvad hun svarede, var kun dette: „Men hvad skal der nu blive af Silas!“

„Nu kan det ikke blive anderledes, og der kan ikke rokkes ved vor Beslutning!“ svarede Lars, hendes Fader.

„Det bliver min Skyld, hvis der hænder Silas noget,“ sagde Sofie klagende.

„Men hvorfor tror du, der skulde hænde ham noget?“ spurgte Lars.

„Fordi han ikke kan bo hos sine Plejeforældre efter dette, ja, fordi han ikke mener, han kan blive blandt Menneskene!“ sagde Sofie, og saa dækkede hun sit Ansigt til og aabnede ikke mere sin Mund.

Det var for sent, Lars og hans Kone nu opdagede, at de havde ødelagt Livet for deres eneste Datter; og det var forgæves, at de søgte Jakob og talte med ham derom. Karen, hvis Samvittighed jo allerede var bleven noget vakt under Sammenstødet med Silas ved Angmagssatpladsen, begyndte at føle en nagende Smerte over, hvad hun havde faaet sat igennem.

Til ingen Nytte søgte man at fejre Bryllupet ved at indbyde Folk; der kom ingen Glæde over Gildet. Det var og blev for begge Familierne den tungeste Dag, de nogen Sinde havde oplevet.

Men det var ikke blot ved Teltene, at der herskede Sorg over, hvad der var sket; ogsaa Præsten havde Samvittighedsnag. Tanker, han ikke før havde fæstet sig ved, slog ned i hans Bevidsthed og rev ham ud af hans Ligevægt. Han var den Dag bedt til Selskab hos Kolonibestyreren, men om Aftenen bad han sin Kone om at gaa alene derhen, fordi han ikke følte sig rask; han forstod, at det var nødvendigt, han blev alene med sig selv.

Han kunde ikke glemme, hvor ulykkelig Sofie havde set ud paa Kirkegulvet den Dag; i Begyndelsen vilde han slaa det hen, fordi han ofte havde læst om, at det var en Skik blandt grønlandske Kvinder, at de skulde græde ved deres Bryllup. Men da det blev fortalt ham, at hun før Bryllupet havde givet Silas sit Ja, gik Sagens Alvor op for ham, og atter og atter stod hun for ham med det usigelig ulykkelige Udtryk i Øjnene, da hun sva-

rede ham sit Nej til, at hun ikke havde bundet sig til nogen anden Mand.

For første Gang slog det ham, at han jo oprindelig var rejst til Grønland for at kunne være noget for Grønlænderne; men naar han nu tænkte tilbage paa de Aar, han havde tilbragt i Landet, kunde han ikke pege paa en eneste Ting af Betydning, som han havde gjort for Befolkningen. Aldrig blandede han sig med Folket, aldrig havde han ført Samtaler med dem om Ting, som kunde have Betydning for deres Fremtid.

Saaledes kom den ene Tanke sørgeligere end den anden op i ham, og hans Samvittighed anklagede ham og dømte ham for alt det, han aldrig havde faaet gjort. Han havde jo ganske vist ofte blandt Grønlænderne set Ting, der ikke var, som de burde være, ja, han havde endog gjort Indberetninger derom til sit Land; det var ogsaa hændt, at han havde tænkt over, hvorledes de forskellige Fejl kunde af-

hjælpes — kun til *Handling* var han aldrig naaet; det var altid bleven udskudt. Og hvad skulde han svare, naar den store Dommer engang stillede ham Spørgsmaalet om, hvor mange Sjæle der var bleven frelst gennem ham og hans Arbejde i de mange Aar, han havde levet i det fremmede Land?

Mange tunge Bebrejdelser gjorde ham forvirret og træt i Hjernen. Begynde helt forfra, tage fat paany, det kunde han jo ikke, fordi han ikke længer var rask nok til det; han havde næsten ikke kunnet staa oprejst i Kirken for den slemme Skørbug, der den sidste Vinter havde gjort hans Legeme svagt.

Da hans Kone kom hjem, fortalte han hende om sit Opgør med sig selv; de forstod hinanden, og Konen lagde ikke Skjul paa, at hun syntes, en Del af Skylden tilkom hende, fordi hun aldrig havde opmuntret ham til hans Arbejde. Derefter sad de længe tavse og lod Taarerne tale

deres alvorlige Sprog, og tilsidst sagde Præsten:

„Jeg har kun eet at gøre; jeg maa forlade Landet med første Skib til Sommer, thi jeg har ikke kendt min Besøgelsestid.“

— — — —

Silas var bleven ved Bopladsen paa Sofies og Josefs Bryllupsdag, kun optaget af Tanken om at blive Fjældgænger;[14] men derom havde han ikke sagt noget som helst til nogen. I Løbet af den sidste Tid havde han lagt forskellige Kød-depoter rundt om i Landet, forsvarligt dækkede med Sten, saaledes at ingen Ræv kunde komme til at æde af dem; han havde ogsaa lavet sig Depot af dansk Proviant og Ammunition, som han mente kunde strække til for et Aar.

Det havde været et tungt Arbejde for ham at træffe disse Forberedelser. Dog tænkte han ikke paa sig selv, men kun paa Sofie; hans egen Skæbne var ham ligegyldig. En Tid havde han endog om-

gaaedes med Planer om at myrde Josef. Men den Dag Bryllupet blev holdt, skrev han et Brev til Pavia og lagde det paa et iøjnefaldende Sted, hvor hans Husfæller let vilde kunne se det; og saa rejste han bort for aldrig mere at vende tilbage til Menneskene.

PAVIA OG REGINE

Skib! Skib!

Raabet kom ganske tidligt en Morgen, før Seminaristerne endnu var staaet op; kun deres Madmoder var i Klæderne; hun gik ud og kom tilbage med Besked om, at det allerede var ganske nær Land.

Der havde været forskellige Skibe i Sommerens Løb, saa man modtog det ikke med samme Opstandelse som Aarets første Skib; kun for Pavia var der Spænding over det, da det bragte Posten fra Nordgrønland. I en Fart fik han Tøjet paa og gik ud.

Den første, han traf, var Barsalaj, som altid mødte ham med en egen forloren Glæde og en irriterende Elskværdighed; saaledes hilste han ham ogsaa nu med et

„Gomoru“ under et mislykket Forsøg paa at tale Dansk. Pavia skyndte sig forbi uden at svare.

Han fik sin Post udleveret og læste som sædvanlig Brevene i Enrum. Der var Brev fra Josef, som fortalte om, at han og Sofie var bleven gift, og at Silas var forsvunden; han var bleven borte paa en Kajaktur, og ingen havde fundet noget Spor efter ham. Dette gjorde et dybt Indtryk paa Pavia, da han vidste, at Silas's ulykkelige Kærlighed stod i Forbindelse med hans Forsvinden. Nu skulde de aldrig ses mere, aldrig mere tale sammen!

Der var ogsaa et lille bitte Brev med en snavset Konvolut. I den Tro, at det var noget som ikke hastede, havde Pavia først lagt det til Side for at læse det senere, men nu kom der en stærk Uro op i ham, og da han aabnede det, viste det sig at være Brev fra Silas. Der stod følgende:

„Min kære Kammerat Pavia.

Maaske havde alt været anderledes, hvis

blot du havde været her. I Dag holder Sofie og Josef Bryllup. Hun holder af mig endnu, men for mig er alt Haab ude. Da min Familie har vraget mig, kan jeg ikke længer være iblandt dem: Jeg rejser bort; jeg har intet mere at leve for. Den, som du aldrig mere skal gense, hilser dig.

Silas."

Det var, som om Pavia pludselig vaagnede op af en Søvn og forstod, hvad der var sket. Som Børn havde han og Silas ofte talt sammen om Fjældgængere, og de var blevne enige om, at hvis der nogen Sinde hændte en af dem noget saa forfærdeligt, at han vilde forlade Menneskene og blive Fjældgænger, saa skulde den anden gøre alt for at forhindre det. Derfor var det, at Silas havde skrevet, at alt maaske var gaaet anderledes, hvis blot Pavia havde været der.

Og det slog ham nu, hvilke frygtelige Lidelser Silas vilde komme til at gennemgaa, hvis han ikke vendte tilbage før Vinte-

ren, og i sin store Vaande gav han sig til at bede til Gud:

„Hvis Silas endnu er i Live og flakker om, saa væk Hjemlængslen hos ham, saa at han kan undgaa at faa en forsmædelig Død!“

I al sin Sorg herover kunde han ikke lade være at tænke paa, hvor lykkelig han selv var ved den, som han elskede.

— — — —

Præsten skulde om Bord, og Pavia kom med som Roer. Saaledes kom de over i Skibshavnen og hen til Skibet. Hans Ledsagere begyndte straks at handle med Skibsfolkene, men da han selv ikke kunde lide Matroserne og heller ikke kunde forstaa, hvad de sagde, holdt han sig for sig selv og tænkte over de Meddelelser, han lige havde faaet. Han traf her Præsten fra Augpilagtoq, der var paa Rejse hjem til Danmark.

Denne fortalte ham nu forskelligt nyt, og da han i sin Tid havde konfirmeret Pavia og Sofie, vilde han ogsaa gerne fortælle

lidt om, hvordan det var gaaet hende; men det var ham umuligt at faa sagt, hvad han vilde. Tilsidst spurgte Pavia ham, om han kom tilbage til Grønland igen. Øjeblikkelig kom der et helt andet Udtryk i Præstens Ansigt; ogsaa nu vilde han gerne have meddelt ham sine Tanker, men han nøjedes, da han ikke var i Stand dertil, med at sige:

„Jeg er ikke længer rask nok til at leve i eders Land, og derfor vil jeg ikke komme igen. I unge raske Mennesker maa gøre Arbejdet heroppe blandt eders Landsmænd; men husk, at det ikke er nok med at holde Kirkegang, der er mange, mange Ting at tage fat paa heroppe!“

Med disse Ord forlod han ham og gik ind i sin Kahyt.

Præstens Ord gav Pavia nye Ting at tænke over. Det var jo netop den Slags Tanker, han i sin Tid havde været saa optaget af under Paavirkning af gamle Simon; men da han siden hen mellem sine Lands-

mænd havde hørt saa mange modstridende Meninger, havde han ligesom tabt Tilliden til sig selv.

Efter en lang Ventetid roede de da endelig Godthaabs-Præsten tilbage til Land igen.

Den Aften var Pavias Sind saa tungt, at han ikke havde Lyst til at opsøge sine Kammerater; han maatte tale med Regine om, hvad han havde hørt Nord fra. Han gik derfor op paa Ulineq-Fjældet, hvor han traf hende. Hun saa saa besynderlig ud, og han fik derfor den Tanke, at hun maaske ogsaa havde faaet daarlige Tidender. Længe sad de tavse sammen, saa sagde Regine:

„Barsalaj har skrevet til Fader og Moder, og de har givet ham deres Samtykke.“

„Til hvad?“ spurgte Pavia forskrækket.

„Til at han maa faa mig,“ svarede Regine og brast i Graad.

„Men hvad har du da svaret?“ sagde nu Pavia, idet han søgte at skjule sin Ophidselse.

„Der er ikke noget at gøre. Nu har de bestemt det, og hvis jeg siger noget, vil de bare blive vrede paa mig; men saa længe du er her, skal jeg ikke svigte dig, og jeg vil komme til dig hver Aften, saaledes som jeg plejer. Jeg bryder mig ikke om Barsalaj!“ sagde Regine.

„Er det virkelig helt umuligt nu?“ spurgte Pavia.

„Maaske *du* kunde tale med Fader,“ sagde Regine.

Men ved disse Ord rejste Pavia sig og gik sin Vej, og han blev ved med at gaa uden at vende sig om efter hende; det var ham ganske umuligt i Øjeblikket at samle sine Tanker. Han havde aldrig tænkt sig Muligheden af, at Barsalaj vilde gøre dette; og saa sikker havde han været i sin Sag, at han endog aldrig havde faaet fortalt Regine, at han betragtede hende som sin Forlovede. Nu havde han forladt hende uden et Ord. Hvis han bare kunde, maatte han jo straks tale med Samuel;

Regine havde jo ogsaa opfordret ham dertil.

Han blev ved med at gaa, ganske sanseløs, uden Tanker. Der var den Stilhed over hans Sind, som pludselig kan komme efter en Storm, naar Vinden blot skal til at blæse fra en anden Kant. Nu standsede han og saa tilbage mod Regine, der stod med Ansigtet i sine Hænder, og da hun i det samme saa hen paa ham, brød Følelserne ind over ham som en Storm, der bryder løs. Han havde aldrig set hende se saa smuk ud; hendes Ansigt var bedrøvet, men der var over det et usigelig mildt Udtryk, blandet med en forfærdelig Raadvildhed.

Pavia gik atter hen imod hende, han kunde ikke andet; men saa standsede han pludselig, ligesom fastholdt af en eller anden, der holdt igen i ham. Han vilde gerne hen for at sige hende det sidste Farvel, men det var, som om han pludselig ikke kunde holde ud at se hende; og

samtidig steg den Tanke ganske langsomt op i ham, at han aldrig mere vilde se det Ansigt. Han gik ned over Akiortunguaq-Fjældet, og det slog ham, at det netop var her, han først havde truffet hende for to Aar siden.

Aa, om man nogen Sinde igen kunde komme til at føle noget af den Dags Glæde!

Og medens han stod der, var det, som om hele hans Liv blev stillet blot; det gik op for ham, hvor overfladisk han havde taget sin Undervisning paa Seminariet, og det slog ham, at han havde svigtet alle sine Planer og Forsætter.

Han huskede nu, hvorledes han havde lovet at ville hellige sit Liv til Gud. Havde han holdt dette Løfte? Nej, han havde altid kun tænkt paa sig selv. Han blev saa ulykkelig derover, at han et Øjeblik var lige ved at følge Silas's Eksempel. Han vilde bort, bort fra Menneskene.

Saa kom han til at tænke paa, hvorledes han havde bedt for Silas; nu maatte

han ogsaa prøve paa at bede for sig selv. Men det var, som om hans Ord ikke vilde stige op til Gud; han forstod ikke længer at bede, Gud forekom ham saa uendelig langt borte.

Eller var det maaske kun en Prøve, en Maning, for at han kunde tage sig sammen for Alvor?

Saa gik han nedover igen, og atter var det næsten, som om han skammede sig for sine Landsmænd; for anden Gang opstod den Tanke i ham, at det var bedst, han forsvandt.

Men saa kom han til at tænke paa sine gamle Forældre og den Skam, han vilde bringe over dem, om han begik Fjældgænger-Selvmord; og endelig tog han sig sammen og gik hjem.

Han kom forbi Samuels Hus, hvor der var Fest. Hvorfor havde de dog gjort dette? De vidste jo dog, at Regine holdt af Pavia!

Da han kom ind paa Seminariet, skrev han følgende i sin Dagbog:

„Kærlighed, hvor er du? Hvor har du gemt dig? Er du virkelig til, eller er du kun et Gøglebillede, skabt ved Trolddom? Hvor skal jeg finde mine Længslers Maal? Eller løber jeg kun frem i Blinde?“

Længe sad han bøjet over Skrivebordet uden at skrive; saa tog han fat igen:

„Sandelig, Verden er fuld af Gaader; til disse Gaader hører Kærligheden. Den var i mig, og den var i Silas og i Sofie, men mon den var i Regine? Det er der ingen Tvivl om, men hvorfor gaar den Haand i Haand med Baghold? Dette er Forældrenes Skyld. Menneskene er Syndere, som misbruger Guds fornemste Gave. Du Verden, som er fuld af Bedrag, Anger og Fortvivlelse, jeg forstaar dig, fordi jeg har levet mit Liv i dig indtil denne Dag. Du kan aldrig tilfredsstille mig. Uden Forsvarsvaaben kan ingen vandre Livets Vej. Gud i Himlen, lad mig finde det, jeg søger, lad mig finde det nu!“

FJÆLDGÆNGER

Silas laa oppe i en Fjældhule, hvor han af Sten havde indrettet sig et lille Rum; her laa han nu indsvøbt i et Renskind. Han imødesaa den kommende Tid med megen Ængstelse, fordi det slet ikke var gaaet ham, saaledes som man plejer at fortælle om Fjældgængere, at de efter kort Tids Forløb faar overnaturlige Evner; hvis det skulde gaa ham som hidtil, saa vilde det ikke vare længe, før han sultede ihjel. Hele Sommeren igennem havde han levet uden Savn af nogen Art, men nu da Kulden voksede ud paa Efteraaret og hans Proviant var ved at slippe op, begyndte han at fortryde, at han havde forladt Menneskene.

Han var, som vi ved, taget bort den

Dag, Josef holdt Bryllup, efter at han Sommeren igennem havde været optaget af at lægge Depoter for Vinteren; sin Kajak havde han ladet drive ud i en Fjord, for at Folk, der fandt den, heraf kunde se, at han havde fuldført sit Forehavende.

Tavse og tyngede af den sørgelige Dag var Jakobs og Lars's Familie kommen tilbage til Bopladsen paa selve Bryllupsdagen, og da de her hørte, at Silas var forsvunden, begyndte de for Alvor at føle den Sorg, som de selv havde fremkaldt. Da de nok anede, at han ikke var forulykket, bestemte de sig straks til at søge efter ham.

Den Dag laa Silas skjult i en Stendysse østen for deres Boplads; herfra saa han Kajakerne komme roende, og før de kom nærmere, sørgede han for, at heller ikke hans Kajak, som han dengang endnu havde, kunde komme til at forraade ham.

De kom roende ganske langsomt langs Land, idet de omhyggeligt under-

søgte alt, hvad de passerede. Da de var lige ud for ham, kunde han høre alt, hvad de sagde til hinanden.

Jakob og Lars kom roende bagefter de andre, og da han hørte deres Samtale, var han et Øjeblik ved at faa Samvittighedsnag over, hvad han havde gjort.

„Det er tungt, at vi skal miste saadan en prægtig ung Mand, navnlig paa den Maade, som Sofie i Gaar antydede. Du og Karen vidste jo Besked med, at hans Følelser var saa stærke, at de ikke kunde bekæmpes," sagde Lars.

„Det var Karen, der var saa ubøjelig, for jeg talte ofte om, at vi hellere maatte lade dem faa deres Vilje; men derfor har jeg jo ikke mindre Skyld i, hvad der er sket," svarede Jakob.

Ved disse Ord saa Silas, at Jakob bøjede Hovedet.

„Aa, om vi dog bare kunde finde ham!"

Taarerne, der blev ved med at rinde, tørrede han af med sit Ærme, og ganske

langsomt roede de om et Næs og blev borte for ham.

Da de maatte være komne et godt Stykke forbi, krøb Silas ud af sit Skjul og gik hen for at se efter dem. De roede ganske langsomt ind ad Fjorden med trætte Aaretag.

Et Øjeblik kom han til at tænke paa, hvorledes Jakob havde taget ham til sig, da han var en lille forældreløs Dreng, og altid havde ladet ham dele Kaar med sine egne Børn; og saa skulde han, da han som voksen kunde give noget af alt det igen, som han havde faaet, gengælde dem paa denne Maade!

Han fik sin Kajak frem af Skjulet og var lige ved at ro efter dem; men saa var der igen andre Tanker, der holdt ham tilbage. Ved denne Lejlighed var det, at han skød sin Kajak ud, for at den kunde bringe dem et Bud om, at han havde gennemført, hvad han vilde. Man fandt den da ogsaa paa Tilbagevejen, og

Synet af den tomme Kajak vakte atter deres Sorg til Live. Det var til ingen Nytte, at de spejdede i Omegnen; de saa ikke Silas, og saa bugserede de den tomme Kajak hjem.

Om Aftenen gik Silas ned til deres Hus og kiggede ind ad Vinduet. Alle sov, kun Sofie laa vaagen. Hvor gerne havde han ikke villet give sig tilkende for hende! Men han kunde ikke; det var, som om han blev trukket bort af stærke Hænder. Da han forlod Huset, lovede han sig selv aldrig mere at ville gaa derned igen.

Han led en stor Skuffelse, da han en Dag gik op for at se til sine Forraad; Rævene havde gravet Gange ind til dem under Stenene, og hvad de havde levnet, var bleven ødelagt af Orm. Paa den Maade mistede han det allermeste af sit Sælkød og tørrede Kød; det var ikke ret meget, han fik reddet med sig hjem. Ogsaa hans Krudt var bleven ødelagt af Fugt, og det eneste, han nu havde at

haabe paa, var den Tid, da han vilde blive forlenet med Fjældgængerens overnaturlige Evner.

Længe kunde han ligge i sin Hule og vente paa, at han skulde faa Besøg af en Aand eller noget andet overnaturligt, selv om det kom fra den onde. Men han ventede altid forgæves. Det faldt ind med lange Perioder af Uvejr, under hvilke han gjorde store Indhug i sine Forraad, og da Efteraaret og Kulden kom, var alt, hvad han havde, en lille Smule Krudt. Uheldigvis var der heller ingen Rensdyr i hans Nærhed; ganske vist havde han faaet nogle Stykker om Efteraaret, men det forslog jo ingen Ting, navnlig da Rævene hjalp ham med at spise af Depoterne.

Nu begyndte han ogsaa at lide under, at hans Klæder blev daarlige; tidligere havde han paa Fangstrejser, der strakte sig over flere Dage, altid tænkt sig, at det slet ikke var saa svært at

passe sit Tøj selv; men det slog ikke til nu, da han skulde gøre det for længere Tid. Han knækkede sine Synaale under Forsøgene paa at sy Kamiker, og da han siden forsøgte at snøre sit Fodtøj fast om Fødderne, blev det vaadt og frøs stift, saa snart han bare havde været ude paa Jagt. Naar han paa sine Vandringer gik sig varm, ødelagde han ogsaa paa denne Maade sit Tøj, som han aldrig havde af Kroppen; ofte blev han forkølet og fik Hoste.

Han skaffede sig Føden ved at opsøge Ryper og slaa dem med Sten; men ogsaa det maatte han holde op med, fordi hans Hoste blev værre og værre. Han levede nu ofte i stor Bekymring, plaget af Hjemvé, og ikke sjældent tænkte han paa, at det vilde være det bedste, om han søgte hjem, medens han endnu havde Kræfter dertil. Men saa slog han det altid hen med, at det jo dog nu ikke kunde vare længe, før han gennem sin Ensom-

hed kom i Besiddelse af Fjældgængerens overnaturlige Evner, og han ligefrem længtes efter at faa Besøg af en anden Fjældgænger, som kunde give ham Raad og fortælle ham om Ting, han ikke vidste. Men intet kom, ikke engang et lille uhyggeligt Fløjt udefra.

En Aften saa han pludselig i Hulens Indgang to Øjne, der gloede paa ham. Endelig, tænkte han, kommer der nogen til mig! Men det var kun en elendig Ræv, der flygtede bort under Kakken, da han rejste sig. Det var altsaa Løgn altsammen, det man havde fyldt ham med i hans Barndom, om Fjældgængerne, der havde let ved at klare sig, fordi de kom i den ondes Sold og derigennem fik overnaturlige Evner!

Hans Kræfter ebbede ganske langsomt ud, og naar han saaledes laa i sin Hule og frøs, tænkte han med Vemod paa sine Kammerater, der nu sad i deres varme Hytter uden at lide Nød. Her laa han kun og ventede paa Sultedøden.

En Dag fik han fat paa sin Kniv og vilde jage den i sit Hjerte; men pludselig stod Tanken om Gud for ham og hindrede ham deri. Saa forsøgte han, der aldrig havde lært at bede, en fattig Bøn til Gud:

Herre, hvis du ikke helt vil kaste mig bort, saa hjælp mig hjem igen!

Og straks faldt der Ro over ham, og han bestemte sig til at vende tilbage til sin Plejefader som den fortabte Søn, der gaar i sig selv. Blot Kræfterne vilde slaa til!

I Nærheden af deres Boplads kom han til tynd Nyis, som han maatte forsøge at sætte over. Der gik ganske vist Vej bagom, men der vilde hans Kræfter ikke slaa til; hans Fødder var ogsaa fulde af Frostsaar.

Han bad en Bøn til Gud og satte ud over Nyisen; men et Stykke ude, da han vilde hvile sig, faldt han igennem og gik straks til Bunds.

Saaledes omkom denne fortabte Søn uden at naa hjem til sin Plejefader. Men hans Sjæl blev baaret op til det Sted, hvor man modtager de Syndere, der omvender sig.

Den Nat rasede en Storm, men hen mod Morgen bedredes Vejret, og da Bopladsen vaagnede, var det fint Vejr. Josef fik nu Lyst til at gaa ud og fiske, og han kom saaledes netop til den Nyis, hvor Silas var falden igennem. Den stærke Kulde havde gjort den sikker.

Tilfældet vilde, at han skulde slaa Hul i Isen der, hvor Silas var falden igennem, og da han havde renset Hullet for Smaais og kiggede ned til Bunden, fik han Øje paa noget, som tiltrak sig hans Opmærksomhed. Paa det grundede Vand kendte han øjeblikkelig Silas, der laa med foldede Hænder; han havde mødt Døden under Bøn.

Længe stod Josef forfærdet og løb saa hjem for at fortælle, hvad han havde set.

Liget blev pilket op og bragt hjem. Der blev dog hverken bedt en Bøn eller sunget Salmer, da Kateketen ikke fandt dette foreneligt med en Fjældgængers Begravelse; der blev bare kastet Jord paa hans Grav i Tavshed.

Men Josef forvandt ikke den Rystelse, han havde faaet, da han fandt Silas's Lig. Natten igennem laa han i Feberfantasier og gentog uafbrudt:

„Silas, tilgiv mig, hvad jeg har gjort; det var, fordi jeg maatte adlyde min Moder.“

Karen blev helt ude af sig selv, da hun hørte Sønnens Ord, og under vild Fortvivlelse søgte hun forgæves at komme til at tale med ham; næste Morgen ganske tidligt døde Josef.

I samme Øjeblik han opgav Aanden, udstødte Karen et forfærdeligt Veraab:

„Min kære, kære Søn, tilgiv mig, hvad jeg har gjort!“

Og med disse Ord faldt hun bevidstløs over mod Sofies Bryst.

DRØMMEN

Det sidste, vi har hørt om Pavia, var om hans Besøg paa Seminariet, den Aften han havde taget Afsked med Regine. I den ulykkelige Sindstilstand, hvori han befandt sig, forekom det ham, at han havde svigtet alt det, der i hans Barndom havde betydet Alvor for ham. Den Overfladiskhed, som helt havde behersket ham, gik ham nær til Hjertet, og han bad en inderlig Bøn til Gud om, at han dog alligevel maatte blive en Arbejder for sine Landsmænd.

Under saadanne stille Grublerier var det, som om alt med eet blev borte for ham, og han tabte Bevidstheden.

Da han atter kom til sig selv, kunde han ikke begribe, hvor han var kommen

hen. Han saa omkring sig en Mængde smukke Huse, der var byggede af Træ, og Mellemrummene imellem dem var pynteligt belagt med flade Sten; der var ikke Spor af Smuds eller Snavs, endsige Dynd, saaledes som han havde været vant til at se det. Han kendte intet og kunde ikke begribe, hvor han var kommen hen; men smukt og herligt var det hele.

Han lod nu Blikket glide hen over Omegnen og kendte i samme Øjeblik Godthaab. Der stod jo „Hjortetakken“ med sine Fjælde og „Store Malene“ og „Saddelen“, der, saaledes som han altid havde set den, vendte imod Nord. Ud i Fjorden, som en Bølgebryder i Mundingen, laa Cook-Øerne, og mod Vest løb Nordlandet ud i Kangeqs Forbjerg.

Overalt hvor han saa Mennesker, hastede disse frem, og ikke et eneste Sted saa han de gamle, drivende Klynger, som han kunde have spurgt om, hvor han var. Tilsidst standsede han en Mand, der kom

gaaende med nogle Bøger under Armen, og spurgte ham om, hvad Dato det var.

„Den 5. August 2105," svarede Manden forundret og saa paa ham.

„Hvad for noget, 2105?" spurgte Pavia forbavset, for det skulde jo dog være i Begyndelsen af 1900.

„Jeg forstaar ikke, hvad du mener; jeg kan kun sige dig, at det i Dag er den 5. August 2105; jeg har travlt og har ikke Tid til at staa og snakke med dig her."

Med disse Ord vilde han til at gaa sin Vej, da han atter blev standset af et Spørgsmaal fra Pavia:

„Hvad er det for noget, du har saa travlt med?"

„Jeg skal op i Formandsskolen og undervise," svarede Manden.

„Læser da Seminaristerne saa tidligt paa Sommeren?" spurgte Pavia atter, idet han kun havde Tanke for Seminaristerne.

„Der er intet Skoleseminarium her, kun en Læreanstalt for vordende Præster."

Og derpaa forlod Manden ham, idet han maalte ham med et meget forbavset Blik.

Pavia forstod ikke et Muk af det hele. Han forsøgte paa at tale med de Mennesker, han traf, om hvad der var sket den Dag; men ingen forstod ham, og man kendte slet ikke de Mennesker, han spurgte efter. Tilsidst troede Pavia, at han maatte være bleven gal, og da han nu igen spurgte efter Huset, hvor Seminaristerne boede, lo man kun ad ham.

I denne Tilstand, hvor han blev mere og mere ulykkelig til Mode, gik han ned mod Havnen og saa her en hel Del smaa Skibe af en Type, han slet ikke kendte; og idet han lod Blikket glide ud over Fjorden, fik han ogsaa Øje paa et stort Skib, der dampede ind. Han troede, at ingen havde set det, og raabte derfor af sine Lungers fulde Kraft: Skib, Skib! Men der blev han kun til Grin for nogle Børn, der tilfældig kom forbi.

Nede ved Havnen havde man bygget

et stort Bolværk af Kampesten, og her laa Smaaskibe med Skibsnavn og Hjemsted malet agter. Paa nogle stod der „Egedesminde“, paa andre „Holstensborg“, paa andre igen „Umanaq“ og saaledes videre. Han spurgte nu en Mand, som tilfældig kom i Land, hvad det var for en Last, de havde.

„Nogle af dem er lastede med saltede Fisk, andre med Kul, men det der fra Umanaq kommer med Spæk,“ svarede Manden.

„Men hvem ejer da alle disse Skibe?“ spurgte Pavia.

„Det gør Købmændene. Vi kom i Gaar hertil med en Last af Hellefisk,“ svarede Manden venligt.

„Men hvad er det da for Købmænd?“ spurgte Pavia.

„Grønlændere,“ svarede Manden.

Ved disse Ord gik Pavia sin Vej for ikke atter at blive til Grin. Hvad skulde han dog gøre? Han kendte jo ikke et

eneste Hus. Tilsidst fandt han paa at gaa op i Trykkeriet for at faa Besked der; han spurgte sig for undervejs og kom saaledes dertil. Først troede han, at han havde taget fejl, for det var et stort To-etages Hus, han var kommen til; men han bestemte sig dog alligevel til at gaa derind.

Gennem Indgangsdøren kom han ind i et stort, vidunderligt Rum, hvor alt saa anderledes ud end det, han plejede at se, og ikke et eneste Menneske kendte han. Man bød ham tage Plads, og en ældre Mand kom hen og spurgte ham om, hvem der var bleven valgt ved Valget i Dag.

„Hvad har der været Valg til?“ spurgte Pavia forbavset.

„Naa, ved du ikke det? Jo, der var jo Landsraadsvalg i Gaar, en ualmindelig livlig Valgdag i Anledning af, at vi vil forsøge at sætte igennem, at de Skibe, som kommer her til Sydgrønland, skal betale en Havneafgift; det er jo noget, der ikke

har været Skik før. Der er imidlertid mange, der er af den Mening, at Handelen ikke vilde være indbringende, hvis der blev indført en Afgift for tilrejsende Skibe, og det paastaar de, skønt den tilsvarende Afgift, der er bleven indført i Nordgrønland, slet ikke hæmmer Skibsfarten."

Manden, som troede, at Pavia kom fra en meget afsides Landsdel, gav ham nu Valglisterne, for at han nærmere kunde se paa dem. Men hvad var det? De var jo paa den ene Side ført paa Dansk, paa den anden Side paa Grønlandsk, og alene blandt de grønlandske Benævnelser var der mange Ting, han slet ikke forstod. Der stod noget om en Købmand, som hed Abel, der havde holdt en Valgtale, anbefalet sig selv og talt om alt det, han vilde gøre for sine Landsmænd: Handelen, Fiskeriet, Administrationen, og hvorledes alting burde styres og forvaltes paa en bedre Maade end nu, i Følge *hans* Overbevisning.

„Hvad er alt dette, og hvor er jeg?“ kunde Pavia ikke lade være at sige til sig selv.

Den Mand, Pavia først havde talt med, tog nu fat paa noget Arbejde, og han gik derfor hen til en anden og spurgte, hvorledes en Bogtrykker, han havde kendt, havde det; men Manden kendte slet ikke nogen af det Navn. Saa bad Pavia, om han ikke kunde faa Lov til at se et Nummer af „Atuagagdliutit“.

„Det er over 50 Aar siden, „Atuagagiutit“ gik ind; det var, dengang min afdøde Bedstefader købte hele Trykkeriet og moderniserede det,“ sagde den adspurgte, idet han med stigende Forbavselse mønstrede Pavia.

„Hvad hedder du?“ spurgte Pavia tilsidst.

„Mikael Johansen,“ svarede Manden. „Men du da?“

„Jeg hedder Pavia, og jeg er Kateket-Elev, jeg er paa Vej hjem til vort Hus.“

„Her bor ingen Kateket-Elever!“ sagde Manden, der nu var ganske sikker paa, at Pavia maatte være gal.

Pavia spurgte nu blot om, hvor Præsten boede, og gik sin Vej efter at have faaet Beskeden. Han kunde høre, at de hviskede bag hans Ryg, da han gik, men forstod ikke, hvad det var, de sagde.

Derpaa gik han op til Præstegaarden og bankede paa; Præsten var en Mand, han aldrig havde set før, en lille venlig Grønlænder.

Pavia satte sig og gjorde et forvirret og ængsteligt Indtryk, hvorfor den anden spurgte ham, hvad der var i Vejen.

„Jeg vilde gerne hjem til vort Hus, men kan ikke finde det nogen Steder,“ sagde Pavia frygtsomt.

„Jeg kender dig heller ikke. Hvad hedder du?“ spurgte Præsten.

„Jeg er Kateket-Elev og hedder Pavia,“ svarede han.

„Hvor er du Kateket-Elev? spurgte Præsten.

„Her ved Godthaab," svarede Pavia.

Og atter fik han at vide af Præsten, at Kateketskolen her forlængst var bleven nedlagt.

Nu blev Pavia først rigtig forfærdet, for han kunde jo sige sig selv, at Præsten ikke vilde gøre Løjer med ham. Han samlede for Alvor sine Tanker og spurgte, om han ikke havde et Program fra den Tid, Kateketskolen havde eksisteret. Det havde Præsten, og ved at undersøge disse Beretninger fra Seminariet, sagde han ogsaa ganske rigtigt:

„Jo, her er en, som hed Pavia, men han er født 18..; han blev senere en berømt Mand, og han hører til de Mennesker, som vi heroppe skylder mest, naar der skal tales om, hvem der har gjort noget for Fremskridtene."

Ved disse Ord kunde Pavia ikke længer holde ud at blive der og gik sin Vej, skønt Præsten bad ham blive.

Ude ventede der ham en Overraskelse, som var den forunderligste af dem alle. Han traf gamle Simon. Først var han lige ved at løbe sin Vej, fordi han jo vidste, at denne var død for mange Aar siden; men han blev dog alligevel saa glad ved at se et Ansigt, han kendte, at han blev staaende.

Simon havde faaet et helt andet Udseende, og hans Ansigt, som altid havde været oplagt til Skæmt og Spøg, var nu alvorligt, præget af Energi, og dog var der udbredt over ham en smuk jordisk Venlighed. Han stillede sig op foran Pavia og sagde:

„Lykkelige ere de Mennesker, hvis Øjne faar Lov til at skue den almægtiges vidunderlige Førelse! Lykkelige Mennesker, der ved den livsaliges Naade har Syner i Drømme ligesom fordum Iraels Folk! Men Undergang skal svæve over dem, der ikke tager Vare paa de Undere, som enkelte af Gud aabnede Øjne faar Lov at

skue. Hvor er det Herrens Redskab, som ikke har mødt Spot og Modstand? Hvor er den Profet, hvis Ord har Vægt i hans eget Land?“

Hvorefter han vendte sig mod Pavia og sagde:

„Du hører til Guds lykkelige udvalgte; men husk, at den, der gives store Glæder, ogsaa skal skænkes dybe Sorger. Lide skal disse, fordi Menneskene ikke vil høre deres Røst; lykkelige skal de være, fordi de ejer Himmeriges Rige.

Jeg ved, at du har gemt mine Ord i dit Hjerte; jeg ved ogsaa, at du glemte dem, dengang du smittedes af de overfladiske Mennesker, du levede sammen med. Jeg ved, at du i Dag for Silas's Skyld og for din egen Skyld har lidt Smerter, som er en Følge af eders egen Uvidenhed; men jeg ved ogsaa, at disse Smerter ikke har faaet dig til at vende dig til den gale Side. Du har ihukommet dit Løfte til Gud og vil nu være noget for dine Landsmænd;

derfor har jeg bedt til Gud om, at han vil løfte Fremtidens Slør for dig.

Stor Kraft er der i en troendes alvorlige Bøn; derfor blev jeg hørt, og du saa hvorledes alle Ting vil blive anderledes. Du saa, hvorledes alt var bleven bedre aandeligt og timeligt; thi de Mennesker, som du her har set, og som du ikke kendte, beherskes af Kristus.

Der sker ikke længer den Slags Ting, som du i Dag har lidt under, og som Silas led for, fordi man nu lader Guds Vilje ske. Du har set, hvorledes dine Landsmænd udviklede sig, fordi deres Viden øgedes; arbejd du nu for, at dette skal ske.

Fløjene staar aabne ind til det store Værksted, kom ind og arbejd! Stort er det Arbejde, der skal gøres, men Arbejderen skal høste sin Løn af Guds Naade.“ —

Ved disse Ord vaagnede Pavia, stiv i alle Lemmer og øm i Hovedet. Hele Natten var gaaet; han havde sovet ved sit

Skrivebord, og da han saa ud, opdagede han, at alt var, som det altid havde været. Det var det gamle Godthaab, saaledes som han kendte det saa godt, og den første, han mødte, da han gik ud, var som sædvanlig Barsalaj, der ondskabsfuldt grinende gik forbi ham.

Hele den Dag var Pavia tavs, saa rystet var han af sit Drømmesyn. Her var en Drøm, der skulde gøres til Virkelighed.

Men stort er det Arbejde, her skal gøres, og Arbejderen skal faa sin Løn af Guds Naade!

FORKLARENDE NOTER

An. 1. Man skelner i Grønland mellem Kolonier, Udsteder og Bopladser. Ved Kolonierne bor de danske Embedsmænd og de mere velhavende Grønlændere, der har Stillinger dels under Handelen, dels under Missionen. Kun Kolonierne anløbes af den grønlandske Handels Skibe, der bringer Forsyningerne op, og her findes derfor Landets største og bedst forsynede Butikker. Ved Udstederne er der som Regel ingen Danske, og den lille Filial af Kolonibutikken, som findes her, bestyres af en grønlandsk „Udligger" eller Udstedsbestyrer. Ved Bopladserne derimod er der overhovedet ingen Butikker; Beboerne er Sæl-Fangere og Jægere, som Regel de dygtigste Kajakroere, fordi de lever mest uberørt. Paa Grund af deres vanskelige Adgang til at faa deres Produkter omsat i rede Penge, er de imidlertid ikke saa godt forsynede med dem af „Civilisationens Goder", som udbydes i Butikkerne, ligesom deres Huse paa Grund af Vanskeligheden ved Transporten af Træ fra Kolonierne ikke er saa store og saa „fine". Man vil saaledes

forstaa, at Kolonigrønlænderne nærmest svarer til vore Hovedstadsboere, Udstedsboerne til vore Provinsfolk, og Bostedsboerne til de mere uberørte ude paa „Bondelandet“. Derfor er det, at de mere frejdig-frækt anlagte og elegantere Kolonidrenge haaner „de sølle Bopladsdrenge“. Heri ser Forfatteren et Misforhold, fordi det i Virkeligheden endnu er Bopladsfangerne, der under Udøvelsen af det nationale Erhverv, Sælfangsten — endnu langt det mest ansete i Landet — bærer det grønlandske Samfund.

An. 2. En Kivfak kaldes en Grønlænder, der som Haandværker eller Arbejdsmand er fast ansat i den kgl. grl. Handel.

An. 3. Sælskind, beredt paa forskellig Maade til Støvler, Benklæder eller Saaler, er ofte en meget vanskelig Vare ved Kolonierne, hvor der findes saa mange ikke-sælfangende Grønlændere. Naar Bopladsfolk derfor besøger Kolonistederne forsyner de sig godt med Handelsvarer heraf til deres Landsmænd, og der kan ofte være en saadan Rift om Skindene, at der bliver et formeligt „run“ til Baaden, straks den kommer. Men da de fleste Grønlændere endnu inderst inde fastholder Forestillingen om, at Sælfangsten, der sætter én i Stand til at forsyne sig med alt nødvendigt: Mad og Klæder, i Virkeligheden er det

eneste, som rigtig anstaar sig en Grønlænder, og at det derfor er lidt af en Skam at skulle købe Skind af andres Fangst — anses dette, „at storme“ en Bopladsbaad, for noget, der er Landets egne Børn uværdigt.

An. 4. Kajaksvimmelheden er en speciel Form for Nervøsitet blandt grønlandske Sælfangere; den giver sig Udslag i, at Fangeren ikke tør ro ud i stille Vejr af en uforklarlig Frygt for at kæntre. Ofte faar de Fornemmelsen af, at deres Kajak hæver sig op af Vandet og tilsidst kun hviler paa en skarp Æg, og selv om de under en Kæntring ellers forstaar Kunsten at rejse sig igen, mister de Tilliden til denne Evne og er umulige som Kajakfangere.

An. 5. Forstanderskaberne var en Slags kommunale Raad, der indstiftedes af Rink. De danske Embedsmænd var fødte Medlemmer af disse med Distriktets Præst som Formand. De grønlandske Forstandere skulde derimod vælges af Befolkningen. Forstanderskaberne er nu afløst af Lands- og Kommuneraad, hvor Styrelsen af alle de indre Forhold overlades Grønlænderne selv.

An. 6. I de lyse Nætter om Sommeren ses Stjernerne ikke, og deres Tilsynekomst er derfor et Tegn paa, at Efteraaret nærmer sig.

An. 7. Det er kun de danske Rejsende, som bruger Flag agter i Baadene, og en Baad, der kommer med Flag, er derfor ensbetydende med Danske, der kommer paa Besøg.

An. 8. De grønlandske Sagnfortællere, hvis fornemste Opgave det var at korte de lange Vinternætter, satte en Ære i at fortælle deres Tilhørere i Søvn.

An. 9. Ved Bopladserne, hvor der aldrig er mange Mennesker og derfor kun nogle faa skolesøgende Børn, vilde det være for bekosteligt at opføre Skolebygninger. Derfor undervises der i Skolelærerens Hus, og da dette kun bestaar af et Rum, hvor ogsaa andre Husfæller maa opholde sig, kan man forstaa, at Roen under Skoletimen ikke altid er den bedste. Bopladslærerne har heller ikke nogen særlig Uddannelse og er derfor som Regel Fangere, der ikke selv er trængt dybere ind i Læse- eller Skrivekunstens Hemmeligheder og som for et mindre aarligt Honorar søger at lære den Smule fra sig, de selv kan.

An. 10. Kreditspørgsmaalet hos Udliggeren, som Forf. her berører, er et brændende Spørgsmaal over hele Grønland. Det er formelt forbudt; men det er dog kun de færreste Udstedsbestyrere, der, naar det

falder ind med Misfangst, undlader at give deres Landsmænd Kredit, selv om de ved, at det paa „Regnskabets Dag“ ofte gaar haardt ud over dem selv.

An. 11. En Forklaring paa Repartitionen kommer i det følgende.

An. 12. De gamle Forstanderskabsmøder, der var Grønlændernes allerførste Skole i parlamentariske Forhandlinger, kunde ofte faa et højst komisk Forløb, da Talerne, der generede sig for at tage Ordet alene, helst talte i Munden paa hinanden. Det er dette, Forf. ironiserer over. I vore Dage er de fleste Grønlændere udmærkede Talere og behændige i en Debat.

An. 13. Angmagssætten er en lille Lodde, noget mindre end en Sild. Den søger hvert Aar ind til Kysten for at gyde sin Rogn og kommer da i mægtige Stimer, der er saa tætte, at de med Lethed øses op fra Land med Ketsere. Den tørres paa Klipperne og har stor Betydning som Vinterforraad.

An. 14. At blive Fjældgænger eller Qivitoq er den grønl. Form for Selvmord. Man forlader Mennesker og lever oppe i Fjældene, hvor man tror, at man ved den Ondes Hjælp snart forlenes med overnaturlige Evner.

An. 15. I sin Drøm oplever Bogens Helt, at en Grønlænder ved et Vælgermøde har anbefalet sine Landsmænd at stemme paa sig. Dette fremhæves særligt som Tegn paa nye Tider og Skikke, da en Valgagitation efter moderne Former er noget, der i høj Grad støder en Grønlænders Beskedenhed og Blufærdighedsfølelse. *O. A.*

KNUD RASMUSSEN

Min Rejsedagbog

Skildringer fra den første
Thule-Ekspedition.

Pris: *2 Kr. 50 Øre;* indb. *4 Kr.*

„*Berlingske Tidende*“: „Nej, Knud Rasmussen er visselig ikke nogen tør Rejseledsager; der er fuldt op af Liv og Spænding i hans Skildring af Færden over de øde Vidder. Af stor Værdi er ogsaa de menneskelige Dokumenter til Belysning af Eskimoernes Sjæleliv, Dagbogen rummer. Og man vil ikke uden at blive stærkt greben læse hans Beretning om Vandringen i de Egne, hvor hans gamle Fæller og Venner, Mylius-Erichsen og Jørgen Brønlund samt Hagen, mødte deres Skæbne. Med stor Loyalitet giver han her baade disse og Ejnar Mikkelsen (og sin trofaste Kammerat Freuchen) deres Del af Æren for de Opdagelser, det faldt i hans Lod at fæstne og fuldstændiggøre.

Knud Rasmussens Dagbog er da en baade underholdende og smuk Bog. Forfatterens ildfulde Temperament, hans Udfartsglæde og Spændstighed lyser af dens Blade.“

Achton Friis i „Politiken“: „Denne Bogs Styrke er et Væld af ypperlige, korte Skildringer af arktisk Natur og Dyreliv, fulde af improvisatorisk Kraft. Forfatteren er betaget af den arktiske Jord. Hans Ord til Lysets og Luftens Pris er som en lykkelig Bejlers Lovsang til den Elskede, hvis Øjne hviler paa ham, og hvis Aande rører ham, vaagen som i Søvne.

Og hans Skildringer af Dyrenes vilde Kampe rammer Læseren med hele Førstehaandsoplevelsens overraskende og raa Vælde.“

GYLDENDALSKE BOGHANDEL, N. F.

KNUD RASMUSSEN: MIN REJSEDAGBOG

„*Nationaltidende*“: „Det er Beretningen om en fortrinlig forberedt og glimrende udført arktisk Rejse, som her forelægges i en Form, der staar paa Højde med, hvad der er udrettet.

„Den første Thule-Ekspedition“ blev gennemført med en Omtanke og Energi, som maa vække Beundring. Beretningen herom er vel værd at læse selv af Folk, der har svælget i lignende Beretninger fra Nord- og Sydpolaregne.“

„*Kristeligt Dagblad*“: „Det vilde være et meget for billigt Udtryk at bruge om *Knud Rasmussen*, at han er en livlig Fortæller. . . . *Knud Rasmussen* er noget meget mere end livlig, han er snarere Maler, end han er Fortæller. Og det er heller ikke nok for at karakterisere hans Bog.

. . . Faa Grønlandsfarere føler og skildrer Naturens vældige Vingeslag, som han har gjort det paa disse halvtredje Hundrede Sider.

I Sandhed er det Oplevelse at gennemgaa dem, og denne Oplevelse faar man endda for halvtredje Hundrede Øre.

Denne Rejsedagbog maa da blive en Folkebog!“

„*Hovedstaden*“: „En kæk og glad Bog — skrevet af en ung Mand . . . eventyrlysten, frygtløs, altid vaagen, altid virksom. At det er Eventyret, der drager mest, siger han meget ligefremt.

. . . Og saaledes er det rigtigt! Hvad der giver saadanne Rejser Værdi er virkelig det Vovemod, den Koldblodighed, den Dødsforagt, som de giver Lejlighed til at udvikle.

. . . De bedste danske Egenskaber finder vi ledende i denne Bog: Frygtløshed, Munterhed, den ejendommelige danske Evne til ikke at gøre et „Nummer“ ud af noget som helst — derfor er denne kække glade Bog god baade for smaa og store — ikke mindst nu, da alle gode danske Egenskaber helst skulde styrkes.“

„*København*“: „— — Der er et Pust fra de store Vidder over Knud Rasmussens Rejsedagbog. Og den bæres oppe af en Forsknings-Alvor og en Sportsfryd, som uvilkaarligt river Læseren med og tilintetgør de hvide Ismarkers Ensformighed.“

GYLDENDALSKE BOGHANDEL, N. F.

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL

NORDISK·FORLAG

KJØBENHAVN — FORLAGSTRYKKERIET

J. V. RODES
EFFIC.
J. SKRØM
No. 3